7

IO. ZACH. PLATNERI
D. ET PROF. MED. LIPS

INSTITVTIONES CHIRVRGIAE RATIONALIS

TVM MEDICAE TVM MANVALIS

IN VSVS DISCENTIVM

EDITIO NOVISSIMA

RECENSVIT NOTASQVE ADIECIT

CAROLVS CHRISTIANVS KRAVSE

MED. DOCT. ET PROF. LIPSIENSIS

LIPSIAE
IMPENSIS
SVMTIBVS CASPARI FRITSCH
MDCCLXXXIII.

PRAEFATIO
EDITORIS

Non heri aut nudius tertius eſt, ex quo CASPARVS FRITSCHIVS, Bibliopola apud nos non minus honeſtus quam nobilis et elegans, abs me vehementer etiam atque etiam petiit, vellem inſtitutionum chirurgiae ab IOH. ZACHAR. PLATNERO olim conſcriptarum, tertium quondam edendarum curam in me ſuſcipere, eamque ita agere, vt, quae poſt tempora editionis prioris aut inuenta aut in melius mutata ſint, in arte chirurgica, niſi omnia, praecipua ſaltem, adiungerentur. Ego vero, tanti laboris difficultates perſpiciens, deſiderio illi, quantumuis aequo et honeſto, ſatisfacere diu multumque dubitaui. Etenim haec pars artis ſalutaris, et profectu efficacior et factu difficilior, aetate noſtra habuit incrementa tanta, quanta maxima. Quae, per innumerabiles libros ſparſa, ſi quis velit colligere, et in vnum quaſi corpus doctrinae ita coadunare, vt nihil omiſſum, nihil ſuperuacuum aut falſum adſperſum eſſe videatur, is profe-

cto onus humeris imponi ſuis patitur graue admodum. Haec quidem difficultas eſt communis omnibus, qui in hoc ſcriptionis genere vires periclitari ſuas velint. Singularis vero et propria obiecta eſt ei, qui PLATNERI librum animaduerſionibus augere ſecum animo conſtituit. Niſi enim puritatem ac perſpicuitatem latini ſermonis, a qua liber hic partem non minimam commendationis laudisque habet, propius aſſequi ſtudeat, laborem ſuum prae populari elegantia et cultu ſermonis PLATNERI contemtum iri, certo praeſcire poteſt. Haec mecum animo reputans, et modulo me metiens meo, ſollicitationibus laudati FRITSCHII diu reſtiti et vſque, donec Ille, niſi ego manus admouere operi vellem, librum eum alii nemini concrediturum, ſed nullo ornatum augmento in vulgus tertia editione editurum ſe eſſe ſerio aſſeueraret. Ad haec verba mutato conſilio, operam meam libro platneriano commodaturum me eſſe pollicitus ſum, non quod ego tantum, quantum FRITSCHIVS, mihi tribuerem, ſed quoniam intelligebam, librum non ſolum modo a noſtratibus et Germaniae medicis, verum ab exteris quoque hactenus lectum laudatumque, ex ma-

nibus

nibus tironum breui poſt excuſſum iri, niſi a nouitate commendatio quaedam et gratia noua ipſi acceſſerit. Eum autem loco aliquo, haud vulgari aut infimo, ab exteris habitum eſſe, ne fruſtra dixiſſe videar, commemoranda eſt tum editio eius ſplendida illa, quae Venetiis A. MDCCXXXXVII ex typographio IO. BAPTISTAE ALBRITII in forma quarta prodiit, et Auctoris Proluſionem de *chirurgia artis medicae parente* diſſertationemque de *Fiſtula lacrymali* ſubiunctas habet; tum vero verſio belgica A. MDCCLXIV Amſtelodami voluminibus in forma octaua duobus edita et inſcripta: *Handleiding tot de chirurgie of Heelkonſt* etc. *van den Heer* I. Z. PLATNER, *met veele nieuwe Anmerkingen verrykt door* M. HOUTTUYN. Med. Doct. Iteratis Fritſchii precibus meisque ipſius cogitationibus victus atque compulſus cum de modo edendi libri et mecum ipſe et cum illo deliberarem, magnae molis librum neque vſibus diſcentium neque facultatibus plerorumque accommodatum aptumve, neque adeo talem, qualem inſcriptio promittit, fore facile perſpeximus. Breuitati igitur ſtudendum eſſe potiſſimum, attamen ſic, ne fierem obſcurus. Simne

 vtrum-

vtrumque an fortaſſe neutrum aſſecutus, penes lectores aequos et intelligentes iudicium eſto. Si quis ſeuerior iudex, quod et nouum et vtile fuerit, ſubinde deſiderari animaduertat, eum rogo et obſecro, velit tum ſecum animo cogitare, fieri non poſſe, quin in opere longo interdum dormites; tum vero, humanae ſortis et libri inſcriptionis memor, ſperare, fore, vt diſcentes meliora, deſiderata, plura, edoceri a doctoribus queant. Hoc ſi precibus meis dederit, oſcitationibus etiam meis ignoſcet, neque ipſe ad eas oſcitabit, multo minus ſtomachabitur. Ne vero, ſi quando ego librum PLATNERI temeraui, error in eum refundatur, animaduerſiones, quae figuras has †, † † etc. praefixas habent, a me eſſe profectas, ignorari nolo. Scripſi Lipſiae in mercatu vernali A. MDCCLXXXIII.

PRAEFATIO
I. Z. PLATNERI

In ea opinione me ſemper fuiſſe, profiteor, neminem ne illis quidem morbis, qui interiores corporis partes infeſtant, et quorum curatio a ſolis medicis requiritur, ſcienter ac perite mederi poſſe, niſi ea vitiorum genera, quae chirurgi ſibi vindicant, habeat perſpecta et pertractata. Quae enim in variis corporis ſedibus extrinſecus incidunt, et quae oculis cernuntur, attrectatu ſentiuntur, eadem fiunt in partium internarum viſcerumque valetudinibus; non tam ſenſu in ſingulis morborum generibus, quam coniectura, ex collatis pluribus indiciis percipienda. Iſtorum autem morborum, quibus internae partes afficiuntur, natura, mutatio, euentus, omnisque curatio, quae vel artis beneficio fieri ſolet, vix aliter in notitiam venire poteſt, quam diligenti obſeruatione vitiorum, quae chirurgiae auxilia deſiderant, et omnium rerum, quae in horum decurſu, atque varia curatione, incidere conſueuerunt. Hoc vel ſeuerioribus diſceptatoribus ex facili poſſet probari, ſi iam conſiderationem in inflammationem intendere et demonſtrare vellem, illam, ſi in externis ſedibus orta fuerit, febrem mouere, qua, vel diſcutiatur, vel ſuppuratione finiatur, eamque, ſi male cedat, in gangraenam, ſcirrhum, vlcus, fiſtulam, carcinoma, degenerare. Morbi enim interiorum partium, qui ex iisdem conuerſionibus naſcuntur, nomine

ac ſede magis, quam natura ſua, ab his, quae extrinſecus fiunt, differunt. Quapropter omni tempore artem ſalutarem diſcentibus magnopere autor fui, vt hanc vetuſtiſſimam eius partem, chirurgiam, cuius caeteroquin profectus euidentiſſimus eſt, diligenter excolerent, atque per eius notitiam ad recte medendi peritiam contenderent. Etiam inter caeteras artis diſciplinas illam ſaepius diſcentibus, tum medicinae cultoribus, tum aliis, in hac vrbe chirurgiae operam dantibus, expoſui, in eaque doctrina ſemper cum aliqua voluptate ſum verſatus. Sed plures fortaſſe exiſtimabunt, mancam fuiſſe hanc doctrinam, propterea, quod in hac vrbe ſatis idonea facultas experimentorum huius efficacioris, quae manu ſit, medicinae faciendorum in valetudinariis non detur: in omni autem diſciplina, quae non ſola ratione atque intelligentia contineatur, ſed vſu diſcatur, perficiaturque, vel maxime neceſſaria videantur experimenta. Per haec enim illam medendi rationem in valetudinariis diſci poſſe, quae, cum aegrotantibus vario morbo conflictantibus affluentiſſima ſint, magiſtros plerumque habeant peritiores, et qui multo vſu atque fere quotidiana exercitatione maiorem in ſecando dexteritatem ſint conſecuti, vt horum non ſolum inſtitutione, ſed etiam exemplo, proficere poſſint tirones. At enim vero, quanquam, ſi verum ſine ambitione fatendum eſt, inficiari non poſſum, haec efficacioris medicinae experimenta apud nos non ita frequentia eſſe, haud tamen crediderim, ob id omnem harum rerum doctrinam ſuper-

ſuperuacaneam eſſe, et inutilem. Nam altera illa chirurgiae pars, quam medicam vocamus, et quae, impoſitis medicamentis, plurimum praeſtat, quae etiam ad vulnera, a chirurgo facta, omnem victus et medicamentorum intus dandorum rationem dirigit, optime docetur ab iis, qui non ſolam anatomen norunt, ſed, qui omnia, quae ad hominis, tum recte valentis, tum aduerſa valetudine oppreſſi, naturam attinent, habent perſpecta, nec medicamentorum, tum ſimplicium, tum varia arte compoſitorum, facultates ignorant. Quam neceſſaria ſit haec chirurgiae pars, illis obſcurum non eſt, qui interdum aegros viderunt ſcalpello dextre et feliciter curatos, ſed poſtea, vbi inflammatio concitata fuerat, ſanguinis miſſione, vel neglecta, vel immoderatius facta, aut alienis a morbo medicamentis, aut cibo pleniori, potioneque valentiori, ad mortem praecipitatos. Nihil commemoro de varii generis tumoribus, qui nec ſcalpellum, manumque, ſed medicamenta, poſtulant, quibus id, quod intumeſcit, vel reprimendum, vel diſcutiendum, vel, ſi ad ſuppurationem ſpectat, digerendum, emolliendumque, eſt. Nam, ſi haec medicamenta, non diuerſis illorum generibus, et variis etiam, quae in his curationibus ſunt, temporibus, accommodantur, illa omnia exaſperare, et ſaepe immedicabile malum afferre poſſunt, cum et alii tumores ſint, qui, quod in ſe ipſis aliquid corrupti habent, veluti cancer, omnibus auxiliis, tum ſcalpello, tum medicamentis, irritantur. Quid? quod inter illas curationes, quae manu ferramen-

tisque fiunt, magnum diſcrimen eſt. Sunt quaedam, quae, cum in iis multa genera atque tempora periculi ſint, non, niſi vſu atque longa exercitatione perdiſcuntur, inter quas fere prima eſt, qua calculus ex veſica, ſi huic innatus eſt, educitur. Inter caeteras autem plures ſunt, quae a quouis, cui partium, quibus ſuccurrendum eſt, natura, et reliqua, aliunde cognita ſunt, etiam nullo praeeunte magiſtro, ad aegrotantes poſſunt adhiberi. Et nemo ignorat, etiam inter Pariſienſes chirurgos, qui, prae aliis omnibus, docti et rerum ſuarum experti ſunt, admodum paucos eſſe, qui, inciſa veſica, calculum protrahere audeant. Nec ad illas arduas curandi vias, operationes vocant, aditus fieri poteſt ſola imitatione magiſtri atque exercitatione, ſed etiam vel maxime neceſſaria eſt notitia ipſius noxae, cui mederi volumus, et cauſarum, tum euidentium, tum abditarum, nec non omnium, quae incidere poſſunt. Parum ſaepe proficiunt tirones, qui hanc medicinae partem a magiſtris accipiunt, qui, vſu tantum edocti, aliquando intra paucas horas omnem chirurgiae doctrinam exequuntur. Plurimum autem ab his illi diſcere poterunt, ſi, dum eos accedunt, animum accuratiori omnium illarum rerum notitia habeant praeparatum atque praecultum. Nihilominus tamen mihi, omnibusque, qui artem ſalutarem, in hac Academia, vel profitentur, vel diſcunt, in votis eſt, vt olim chirurgiae maior honos habeatur, et occaſio naſcatur, qua illa etiam apud nos in valetudinario per experimenta poſſit addiſci. Sed vero, cur has Inſtitutiones

iones ſcripſerim, easque in lucem ediderim, iam paucis, Lector beneuole, accipies. Chirurgiam docenti defuit libellus, qui vtramque chirurgiam, tum medicam, tum manualem, dilucide et in compendio exponeret. Vt igitur diſcentes dictorum memoriam breui repetitione reficere poſſent, has theſes conſcripſi, quae poſtmodum ab his multoties transſcriptae, et ob id etiam mendoſiores factae, fuerunt. Has vero ita diſpoſui, vt, ab inflammatione, quam cum plurimis noxis, et cum vulneribus etiam, quae a chirurgo fiunt, eſſe oportet, orſus, hac quaſi manu ducente ad eius ſupra commemoratos effectus et ea, quae hos conſequuntur, fuerim progreſſus, [illegible]ui deinceps vulnerum, tumorum, vlcerum, [illegible]n, varia genera, oſſium etiam morbos, executus ſum, et alia quaedam vitia addidi, quae ſingularem, quae manu fit, curationem poſtulant. Reliquorum enim morborum expoſitioni mox efficaciorem medendi rationem ſubiunxi, id quod vel ideo magis opportunum viſum fuit, quod, ſi illae curationes, vel ſic dictae operationes, ſeorſim traduntur, ſaepe neceſſe eſt, tironum animos ad memoriam iam alibi explicati morbi reuocare. Et nemo ignorat, doctrinae varietatem diſcentium animos quaſi reficere, atque ad maiorem attentionem cogitationemque excitare. Commemoraui etiam optimos autores, praecipue eos, qui de morbis quibusdam, et variis eas curandi viis, ſingulari ſtudio commentati ſunt. Hoc autem velim omnes tenere, et ſcire, me ſcripſiſſe tironibus, non excellentibus in arte Profeſſoribus

bus

bus, nec peritis atque exercitatis Magiſtris, quibus in hoc libello plura leuiora, et vix commemoratione digna, videbuntur, quae tamen, diſcentium in gratiam, vel ex anatome, vel ex aliis diſciplinis, repetenda fuerunt. Hoc vel ex iis intelligi poterit, quae ſub finem de partu naturali propoſita leguntur. Prima enim laus doctoris, qui rudes et omnium rerum ignaros bonas artes diſciplinasque docet, mihi ſemper viſa fuit perſpicuitas, et adhibita diligentia, ne ea, quae leuia et minora videri poſſint, omittantur. Cum vero iam ante plures annos hunc laborem his theſibus conſcribendis impendiſſem, et harum Inſtitutionum quaſi primas lineas duxiſſem, [illegible] plures me hortati ſunt, vt illas in publi[illegible]erem. Obtulit ſe etiam Nobiliſſimus Vir, [illegible]que, dum viueret, amiciſſimus, CASPARVS FRITSCHIVS, qui neceſſarios ſumtus, ſe ſuppeditaturum promiſit. Igitur ſtatim ab illo tempore quaedam plagulae typis exſcribi coeperunt. Sed, cum, et aegrotantium curationes, et alia negotia, nimis me occupatum habent, interdum etiam aduerſa valetudo incidit, plurimum ſaepe menſium mora eſt illata. Tandem, cum laudatiſſimus Fritſchius ante aliquot menſes diem ſupremum obiiſſet, haeredes me de perficiendo hoc libello vrgere non deſtiterunt, quae poſtulatio tam aequa et honeſta mihi viſa eſt, vt illi reſiſtere haud potuerim. Sed vero eo ipſo tempore in miſerum diuturnumque morbum incideram, quo per plures menſes adeo intabui, vt mihi, ad omnem rem omneque ſtudium minus idoneo, magis

gis de vitae, quam de huius libelli, exitu atque fine fuerit cogitandum. Cum vero tamen promiſſa exigerentur, iisque ſatisfacere cuperem, petii a Viro Excellentiſſimo et omni eleganti doctrina perpolito, IVSTO GODOFREDO GVNTZIO, in Academia noſtra Anatomiae et Chirurgiae Profeſſore Extraordinario, vt ſummam manum opuſculo imponeret, idque ſibi, ſi parente ſuo orbaretur, adoptaret, id quod ab eo, qui ſemper mei amantiſſimus fuit, et me ſingulari beneuolentia proſecutus eſt, facile impetraui. Huic debes, Lector, ea, quae ad varias calculoſos curandi vias, et ad omnem huius curationis hiſtoriam, quam longam accuratamque praemiſit, attinent. Haec, magno labore ex optimis autoribus compoſita, quam pulchra ſint, ipſe legendo deprehendere poteris. Interea, cum meae valetudinis grauitas ſe paululum remitteret, et ego me aliquantum alleuatum ſentirem, ipſe iterum hunc laborem ſuſcepi, et pauca, quae poſt calculoſorum curationem ſequuntur, inter corporis aegritudines debilitatesque perfeci. Dum vero iam hoc opuſculum in publicum emittitur, id abs Te petitum impetratumque volo, vt omnia, et ea etiam, quae emendatione quadam egent, aequi et boni conſulas. Multa enim corrigere poſſem, ſi, quae ante aliquot annos typis expreſſa fuerunt, iam ſcribenda eſſent, id quod vel ex diſſertatione, quam, ſi Deus vitam dederit, propediem de Hydrocele proponam, clarum erit. Sunt etiam, in quibus per errorem lapſum eſt, cuius rei exemplum legitur in §. 831. cum quo §. 848. conferri

poteſt.

poteſt. Animus erat, quasdam correctiones, emendationesque, ſub finem libelli addere, et alia quoque adiicere, quae ab illo tempore, quo hae theſes litteris mandatae ſunt, a praeſtantiſſimis autoribus fuerunt prodita, ſed, tum a feſtinanté propter nundinas typographo, tum a graui tenacique morbo, qui, dum hoc ſcribo, recrudeſcere videtur, prohibeor. De adiectis tabulis, et ferramentorum, aliarumque rerum, quae ad chirurgi officinam pertinent, iconibus, illud moneo, eas in Cel. HEISTERI et GARENGEOTI libris deſiderari. Longe plura ſunt ferramenta, a recentioribus reperta, quae addi potuiſſent, ſed cura habenda fuit, vt a diſcentibus minore ſumtu libellus parari poſſit; quorum vtilitatibus ſi ille inſeruire poterit, ego magnum laboris mei fructum tuliſſe mihi videbor. D. Lipſiae d. XXIII. Maii MDCCXXXXV.

---

§. 1443.

Femina reſupina, eo modo, quo in partu difficili figuratur, ſuper lectum ita collocatur, vt verenda in conſpectu ſint. Membrana, ſi adeſt, ſcalpello inciditur, et exitus datur ſanguini, aliique humori, qui retentus fuerat. Si vero per cicatricem orae inter ſe iunctae ſunt, ſuſpenſa manu illae incidi, et inter ſe diduci, debent, diligentia adhibita, ne vrinae iter violetur. Aperto igitur pudendo, demittenda eſt turunda maior, pleniorque, etiam aliquo medicamento, ad ſanguinem ſiſtendum, vel cicatricem inducendam, idoneo reſperſa, vel madefacta. Sunt, qui ad id vtuntur ampliori fiſtula, ex ebore facta, et crebrioribus maioribuſque foraminibus pertuſa, vt effluere poſſit omnis humor. Turunda, vel fiſtula, non prius recipi debet, quam, donec, perſanatis omnibus, cicatrix ſit.

VTERI PROCIDENTIA.

§. 1444.

Et ipſe vterus, et illa pudendi pars, quam vaginam appellant, procidere ſolet *. Vterus, aperto poſt partum ore interno, quandoque inuerſus procidit, maxime, ſi valenter inhaereſcunt ſecundae, et vmbilicus multum trahitur, vel, ſi obſtetrix manu non ſecundas, ſed vterum, prehendit, et adducit. Raro ſic vterus per dolores, qui vehementer poſt partum feminam excruciare ſolent, ita deuoluitur. Hoc vitii genus cognoſcitur ex ipſo tumoris habitu, et ſi is globoſus propendet **. In huius mali curatione properandum, et protinus vterus manu recondendus, eſt. Femina quietem ſeruare, et non aliter cubare, debet, quam extentis cruribus, et compreſſis in vnum, etiam faſcia deligatis, feminibus. Vbi deuolutus vterus non protinus repoſitus fuit, iſque contrahente ſe ore inter-

no, premitur, ſaepe feminae cita, et fere inopina, morte rapiuntur, vel iis magna inflammatio atque gangraena naſcitur.

* Magna controuerſia aliquando fuit, num ipſe vterus procidere poſſit. Vid. DAV. VAN DER BECKE *de Procidentia vteri*

** Vid. Obſ. et figuram in RVYSCHII *Obſ. Anat. Chirurg. Obſ. X. p.* 16. *fig.* 12.

† Vid. *Ontleed en Heelkundige Verhandeling over de Uitzakkingen en Uitwaſſen der Lyfmoeder en Schede etc. Te Utrecht* 1767. 8uo. Item LEVRETTI Diſſert. in *Journal de Médecine*, par ROUX Tom. XI.

§. 1445.

Totus autem vterus cum ore interno deſcendit et ex naturalibus partibus prolabitur, ſi eius ſic dicta ligamenta, quibus vterus in ſede ſua continetur, cum caeteris partibus relaxata ſunt *, vel, ſi vterus ipſe ſcirrho ſimilis, induratus eſt, et tumidus, atque ſic pon deroſior, delabitur **. Nec hoc malum ſemper tolli poteſt, vbi enim vetuſtas acceſſit, parum ſpei ſupereſt et vbi in vtero ſcirrhus, vel carcinoma, eſt, omnia cu rationibus irritantur. Si relaxata ſunt ligamenta, viti um recenti re tolli poteſt. Reſupina collocanda eſ mulier, et id, quod deuolutum eſt, ſuſpenſa manu re condendum. Admoueri poſſunt fomenta ex repri mentibus, etiam ſuffimenta. Haec vero medicamenta ſi iis nimis valenter retenta fuerit materia, nocer poſſunt, quare praeſtat, peſſis vti, quae naturalibus con dita, vterum, ne rurſus delabi poſſit, prohibent. Fiun autem ex ſubere, et cera obducuntur. Vt menſtrui aliiſque humidis, in pudenda confluentibus exitus de tur, peſſos perforatos eſſe, conuenit, qui etiam magni tudini naturalium aptari debent ***. Prae ceteri omnibus quies neceſſaria eſt, et vt femina reſupina cu bet. Interdum, ſi vitium recens fuit, et femina iunio eſt, his peſſis per tempus admotis, vterus in ſeden

ſuam

ſuam reuertit, et in ea manet. Aliis autem peſſi auxilium per omnem vitam neceſſarium eſt.

* Vid. RVYSCH *c. l. Obſ. IX. fig.* 11.

** *c. l. Obſ. VII. fig.* 8. et H. VAN SANDEN *Diſſert. de Prolapſu vteri, Regiom. MDCCXII.*

*** Peſſos delineatos vide in HEISTERI *Inſtit. Tab. XXXIV.* Alius modus deſcribitur a THOMA SIMEON *in the Medical Eſſays Vol. III. Obſ. XVIII. pag.* 311.

† De Peſſis vid. apud WILLIAM SMELLIE Tab. XXXVII. LEVRETTI animaduerſiones de peſſis ſeu *Remarques ſur les peſſaires in Journal de Médec.* Tom. XXXIV. et Tom. XXXVI. nec non *Edinb. Eſſay.* Tom. III. praecipue *Verhandelingen van de Hollandſche Maatſchappye etc. te Harlem* Deel. V. In eiuſdem ſocietatis commentariis, et Tom. quidem XIXmo (Deel XIX.) laudatur ſpongia marina, quae commodiſſime ſedet, ac praeterea medicamentoſos humores ex facili hauriens, partibus relaxatis robur quoddam reddere poteſt. De remedio hoc vid. quoque *Sammlung auserleſener Abhandlungen für praktiſche Aerzte, Siebender Band.*

§. 1446.

Frequentiſſimum vero inter haec vitium eſt, ſi pudendi, vel ſic dictae vaginae, tunica relaxata procidit, cuius rei varius modus atque varia figura eſt. Interdum ora circum circa reſoluta deuoluitur, et, botuli quaſi in modum, ex verendis dependet. Nonnunquam in vno latere id, quod relaxatum eſt, in tumorem excreſcit ingentem, et qui verum atque ingens ſarcoma repraeſentat. Id, quod deſcendit, non raro inflammationem accipit, quandoque etiam illud, quoniam veſtimentis affricatur, exaſperatur, induraturque. Malum plerumque naſcitur, ſi a frequenti laborioſoque partu, vel a nimio humorum profluuio, etiam ab admotis extrinſecus emollientibus, tunicae relaxatae ſunt.

§. 1447.

Vitio, ſi recens eſt, mederi poteſt Chirurgus, ſi id, quod deuolutum eſt, recondit, et fomenta et ſuffitus, quibus reprimendi facultas eſt, admouet. Opor-

tet vero, feminam quietem ſeruare, et ſupinam, compreſſis adſtrictiſque femoribus, iacere. Id, quod ſupra de medicamentis, quae menſtrua ſupprimere poſſunt, dictum fuit, etiam hic ſedulo tenendum eſt, quare confert, illo tempore, quo prouenire ſolent, ab omni medicamentorum genere abſtinere. Si inflammatio ſe oſtendit, fomenta adhibenda ſunt, aduerſus eam idonea. Vbi autem in illis pudendi tunicis magna imbecillitas eſt, perfecta curatio ſperari nequit, quare, admota faſcia id, quod deſcendit, inuoluendum eſt, ne iniuriis externis exaſperetur. Si autem hoc in magnum tumorem excreuit, et hic ad radicem tenuior eſt, ſcalpello praecidi, vel, id quod magis tutum eſt, vinciendo tolli poteſt*.

* Vide figuram in MECKEREN *Obſeru. Cap.* 54. Ante plures annos magnus eiuſmodi tumor, ex naturalibus propendens, ligatura prius iniecta, poſt, ſcalpello etiam adhibito, ablatus fuit, et mulier conualuit.

F I N I S.

APPEN-

APPENDIX
NONNVLLORVM
MEDICAMENTORVM
COMPOSITORVM
HINC ET INDE
CITATORVM.

I. Pulueres.

(§. 163.)

Rec. Farinae volatil.
Fabarum ana Vnc. j.
Cort. medii Sambuci
Fl. Sambuci ana Vnc. Sem.
Camphorae cum ſacchar. contritae Drachm. ij.
M. F. Pulu. D. S. Puluis reſoluens externe vſurp.

(§. 164.)

Rec. Farinae volatil. Vnc. vj.
Plumbi vſti
Bol. rubr. ana Vnc. ij.
Maſtich. elect.
Oliban.
Ceruſſae ana Vnc. j.
M. F. Pulu. D. S. Pulu. Mynſichti ad eryſipelas.

(§. 240.)

Rec. Ol. Cinamom.
Cort. Citri ana gtt. ij.
Caryophyll. gtt. j.
Sacchar. Canar. Drachm. ij.
M. F. Elaeoſacch. admiſce
Laudani opiat. gr. ij.
M. D. S. hora vna ante operationem ſumend.

(§. 739.)

Rec. Rad. Scillae rec. Libr. Sem.
Pulu. Rad. Vincetox. Vnc. ij.
Cont. in pulpam, quae, in vmbra ſiccata,
pulueriſ.

Rec. huius Puluer. Scrup. Sem.
Rad. Ari
Pimpinell. alb.
Nitr. dep. ana gr. v.
M. F. Pulu. pro vna doſi.

II. Electuarium.

(§. 205. 390. 394. 417.)

Rec. Pulu. Cort. Peruu. opt. Vnc. Sem.
Confect. Alkermes Vnc. j.
M. diu. in 8. part. S. omni quadrihorio partem vnam ſumend.

III. Boli.

(§. 505.)

Rec. Turpeth. mineral. gr. xij.
Lap. Contrayeru. Drachm. j.
Theriac. Andromach. q. ſ.
M. F. Boli No. III. D. S. quotidie ante cubitum vnum.

IV. Emulſio.

(§. 124. 130.)

Rec. Sem. Papau. alb.
Card. Mariae.
Amygdal. dulc. excort. ana Drachm. ij.
Aq. Fragar. Vnc. iv.
Ceraſ. nigr. Vnc. ij.
M. F. Emulſio, adde
Balſ. Peruu. Vitel. Oui ſol. gtt. x-xv.
Syr. Althaeae Fernel. Drachm. iij.
M. D. S. omni bihorio cochl. j. ſumend.

V. Linctus.

(§. 137.)

Rec. Mucil. Sem. Cydonior. Vnc. ij.
Mell. roſat.
Rob. Diamor. ana Vnc. Sem.
Nitr. dep. Drachm. Sem.
M. D. S. interne ad collum.

(§. 914. 915.)

Rec. Aq. Theriacal. Vnc. j.
Tinct. Myrrh.
Eſſ: Succin. ana Drachm. Sem.
Mell: roſat.
Syr. Violar. ana Vnc. Sem.
M. D. S. vt ſupra.

VI. Infuſa vinoſa.

(§. 739.)

Rec. Rad. Ari,
Scillae,
Bryoniae ana Vnc. j.
Herb. Trifol. fibrin.
Centaur. min. ana Mp. j.
Bacc. Lauri,
Cort. Winteran. ana Drachm. iij.
Fol. Senae ſ. ſt. Vnc. Sem.
Rhabarb. opt. Vnc. j.
Agarici in petia ligat. Drachm. ij.
Sal. tart. Vnc. j.
Conc. Cont. M. F. Species. D. in Sindone.

Ad has ſpecies affunditur in vaſe bene obturato Menſ. Sem. aquae feruentis, et poſtquam per aliquot horas loco calido ſtetit, iterumque refriguit, affunditur adhuc Menſ. j. vini rhenani optimi, et in cella aſſeruatur. Quotidie de eo mane Vnc. ij. ſ. iij. bibuntur.

(§. 267. 739.)

Rec. Sal. ſtipit. Fabar. Vnc. iij.
affunde Aq. fontan.
Vini Rhenan. merac. ana Libr. j.
ſtent per noctem; bulliant hora matutina, D. S.
Quotidie Vnc. j. ad ij. bis ſumend.

VII. Apozema laxans.

(§. 63. 114. 191. 213. 269. 305. 496. 857. 901. 1024. 1313.)

Rec. Pulp. Tamarind. Vnc. Sem.
Crem. Tartari Drachm. j.
Fol. Senae ſ. ſt. Scrup. ij.
M. Coq. in ſ. qu. Aq. fontan.
Rec. Colatur. et in ea leni calore ſolue
Mannae Calabr. rec. Vnc. j.
Dep. add. cum pauco Sacchar.
Ol. Syrae gtt. ij.
D. S. Potio laxans pro vna doſi.

Aut:

Rec. Rhabarb. opt. Drachm. ij.
Crem. Tartari Drachm. iß.
Paſſul. minor. Vnc. Sem.
M. Conc. Coq. in ſ. q. Aq. fontan.
Rec. Colatur. et in ea leni calore ſolue
Mannae Calabr. rec. Drachm. vj.
Dep. add. cum pauco Sacchar.
Ol. deſt. Aniſi gt. j.
D. S. vt ſupra.

VIII. Ptiſana.

(§. 64. 162. 191. 213. 269. 303. 400.)

Rec. Decoct. Hordei Libr. ij.

Oxym.

Oxym. ſimpl. Vnc. iij.
Syr. Acetoſ. Citri Vnc. iij.
M. D. S. de ea iteratis vicibus cochl. j. bibere poteſt.

Aut:

Rec. Tamarind. Vnc. ij.
Hordei mund.
Rad. Scorzoner. ana. Vnc. j.
Herb. Acetoſ. Mp. iv.
Conc. M. Coq. in Aq. fontan. Menſ. IV.
per quadrant. horae.
Rec. Colatur.
adde Rob. Ribeſ. Vnc. ij.
Nitri dep. Drach. iij.
Sol. M. D. S. vt ſupra.

IX. Decoctum Ligni ſancti.

(§. 1055.)

Rec. Raſ. Ligni ſancti ponder. virid. Vnc. x.
Sal. Tartari Drachm. Sem.
Digere cum Aq. fontan. Libr. iv. per XXIV. horas coq. per duas horas, ſub finem adde Spiritus Vini rectificatiſſ. Vnc. iv.
Colat. D. S. quatuor de die Vnc. iv. bibend.

Aut:

Rec. Raſur. Ligni ſanct. pond. Vnc. vj.
Sal. Tartari Drachm. j.
M. Coq. per horam in vaſe clauſo cum
Aq. fontan. Menſ. IV.
poſt horam adde
Rad. Polypod. Vnc. ß.
Cort. Ligni Saſſafr. Vnc. j.
Coq. adhuc per dimid. horae, Colat.
D. S. vt ſupra.

X. Gar-

X. Gargariſmata.

(§. 135.)

Rec. Rad. Althaeae.
Biſtortae ana Vnc. j.
Herb. Saluiae
Prunel. ana Mp. ij.
Fl. Sambuc.
Roſar. ana Pug. ij.
Conc. M. Coq. in ſ. q. Aq. fontan.
Rec. Colat. Libr. j.
adde Rob. Dianuc. Vnc. Sem.
Nitri dep. Drachm. iß.
Sol. D. S. Gargariſma

(§. 136.)

Rec. Rad. Althaeae Vnc. ij.
[illegible] Parietar.
[illegible] Mercurial. ana Mp. j.
Fl. Maluae
Papav. errat. ana Pug. iij.
Sem. Foenu graec. Vnc. j.
Conc. Cont. M. Coq. in Aq. fontan. Menſ. iij. per quadrant. horae.
Rec. Colatur. Libr. ij.
adde Syr. Capillor. Vener. Monſp.
Althaeae Fernel. ana Vnc. iß.
M. D. S. Gargariſma emolliens.

Aut:

Rec. Herb. Parietar.
Violar. ana Mp. ij.
Fl. Verbaſci Pug. iij.
Caricar. pingu. No. VIII.
Conc. M. Coq. in ſ. q. Aq. fontan. per quadrant. horae

Rec

Rec. Colatur. Libr. ij.
adde Mel. roſat.
Rob Diamor. ana Vnc. j.
Nitri dep. Drachm. ij.
Spirit. Sulphur. gtt. xv.
M. D. S. vt ſupra.

IX. Clyſteres.

(§. 63. 167. 305. 659. 682. 811. 840. 1016. 1023. 1024. 1313.)

Rec. Spec. Emollient. Vnc. j.
Sem. Carui Vnc. Sem.
M. Coq. in ſ. q. Seri lactis vel lactis ebutyrati.
Rec. Colatur. Libr. j.
adde Mel. deſpum. Vnc. iß.
Ol. Lilior. alb. Vnc. Sem.
Nitri dep. Drach. iß.
M. F. Clyſter. App.

(§. 505.)

Rec. Aq. Selteran. Vnc. viij.
Nitri dep. Drachm. iß.
Mel. roſat. Vnc. j.
M. F. Clyſter. Appl.

Aut:

Rec. Decoct. Hordei Vnc. viij.
Nitri dep. Drachm. ij.
Aceti com.
Syr. Roſar. pallid. ana Vnc. j.
M. F. Clyſter. Appl.

(§. 659. 811. 1313.)

Rec. Sapon. Venet. Drach. vj.
Coq. in ſ. q. Seri lactis.
Rec. Colat. Vnc. x.
adde Mellis Vnc. Sem.
M. F. Clyſter. Appl. (§. 811.)

(§. 811.)

Rec. Rad. Althaeae Vnc. j.
Fl. Chamomill. Mp. ij.
Fol. Peti Drachm. iß.
Conc. M. Coq. in ſ. q. Aq. fontan.
Rec. Colatur. Libr. j.
adde Elect. Hierae picrae
Mel. anthoſ. ana Vnc. Sem.
Sal. com. Drachm. j.
Sol. M. F. Clyſter. Appl.

XII. Iniectio.

(§. 906.)

Rec. Cort. Ligni ſancti ſubtiliſ. pulueriſ. Vnc. iv.
Rad. Ariſtoloch. long. Drachm. ij
Herb. Agrim.
Abſinth. ana Miß.
Myrrhae Vnc. j.
Mellis Vnc. iij.
M. F. cum Vini rubri Libr. iv. Decoctum
Colat. appl. vel iniiciat.

XIII. Epithemata.

(§. 76. 723. 1115.)

Rec. Rad. Tormentil.
Biſtortae ana Vnc. Sem.
Herb. Rutae
Abſinth.
Fl. Sambuc. ana Mp. j.
Conc. M. Coq. in Vini Gallici rubri libr. iß.
Colat. D.

(§. 79. 521. 723.)

Rec. Herb. Scordii j.
Rutae
Abſinth.
Origan. ana Mp. j.

Conc.

Conc. M. Coq. cum Vini Rhen.
Aq. fontan. ana Libr j.
Colat. add. Aq. Prophylact. Vnc. ij.
M. D.

(§. 193. 195. 723.)

Rec. Herb. Rutae
Abſinth.
Maluae ana Mp. jv.
Alliar. Mp. j.
Farin. Sem. Lini Vnc. j.
M. Coq. in vaſe clauſo cum Acet. et Aq. fontan.
ana q. ſ.
Rec. Colat. Libr. iv.
adde Sal. Ammoniac. Vnc. Sem.
Spir. Matric. Vnc. j.
Sol. M. D.

Aut:

Rec. Aceti deſtil. Vnc. ij.
Aq. Menth. Libr. j.
Sal. Ammoniac. Drachm. ij.
Vini albi Vnc. vj.
M. Sol. D.

(§. 300.)

Rec. Herb. Rutae
Millefol.
Abſinth. ana Mp. Sem.
Malicorii Vnc. Sem.
Sem. Foenicul. Drachm. ij.
Conc. Cont. M. Coq. dimid. horae cum
Vini rubri Gallici Menſ. j.
Col. D.

(§. 743.)

(§. 743.)

Rec. Lithargyr. Vnc. j.
G. Animae
Myrrhae ana Vnc. Sem.
M. Coq. cum Vini rubri Gallici Libr. ij.
Col. D.

XIV. Cataplaſmata.

(§. 91. 104. 146. 192. 202. 810.)

Rec. Rad. Athaeae Vnc. ij.
Herb. Parietar.
Verbaſci
Melilot. ana Mp. j.
Farin. Sem. Lini Vnc. iij.
M. Coq. cum ſ. q. Lactis ad Conſiſt. Catapl.

Aut:

Rec. Rad. Lilior. alb. Vnc. ij.
Herb. Maluae
Melilot. ana Mp. ij.
Abſinth. Mp. j.
Pulu M. Coq. cum ſ. q. Aq. fontan. ad Conſiſt. Catapl. adde
Farin. Sem. Lini.
Foen. graec. ana Vnc. jß.
Ol. Lilior. alb. q. ſ.

(§. 92. 104.)

Rec. Mel. ad ſpiſſitud. coct. Vnc. iij.
Cepar. vſtulat. Vnc. jß.
Gum. Galban. in Acet. ſol.
Sapon. Venet. ana Vnc. j.
M. F. c. ſ. q. Ol. Verbaſc. l. a. Cataplaſma.

Aut:

Aut:

Rec. Caricar. pingu. Vnc. iij.
Cepar. vſtulat. Drachm. iij.
M. Coq. cum pauca Aq. ad Conſiſt. Catapl.
adde Farinae Sem. Lini Vnc. iß.
Ol. Lini Vnc. ij.
M. F. Catapl.

(§. 135. 136. 222. 454.)

Rec. Micae Panis cand. Vnc. vj.
Pulu. Herb. Hyoſcyam.
Melilot. ana Vnc. ij.
M. Coq. in ſ. q. Lact. ad Conſiſt. Catapl.
adde Croci Or. Drachm. Sem.
Ol. Lilior. alb. Vnc. ij.
Vitel. Ouor. No. iij.
M. F. Catapl.

XV. Vnguenta.

Vnguentum de Tutia.

(§. 228. 292. 300. 316. 323. 333. 334. 583. 585. 586. 771.)

Rec. Tutiae a ſordibus repurgatae Vnc. jv.
Igniatur decies et extinguatur Vino alb.
Bene trita et lota conuert. in Pulu. ſubtiliſſ.

Rec. huius Pulu. Drachm. j.
Butyr. Majal. vel Axung. Capon. rec. Drachm. iij.
Gum. Ammon. Scrup. Sem.
M. F. Liniment.

 (§. 292.)

Vnguent. Ophthalm. rubr.

(§. 292.)

Rec. Butyr. Majal. Vnc. iij.
Cerae alb. virgin. Drachm. iij.
Fund. leni igne, adde
Mercur. praecip. rubr. bene triti Drachm. j.
M. exacte D.

Vnguent. digeſt.

(§. 202. 384. 386. 389. 952.)

Rec. Terebinth. Venet. lot. Vnc. ij.
Vitell. Oui No. j.
Croci Or. Scrup. ß.
M. exacte add.
Ol. Hyperic. q. ſ.

Aut:

Rec. Terebinth. Venet. Vnc. j.
Vitel. Oui No. j
exacte M. adde
Mel. Roſat. Vnc. Sem.
M. adde denuo
Aloës
Myrrh. ſubtiliſſ. pulueriſat. ana Drachm. ij.
Sapon. Venet. ſubt. raſi Drachm. j.
M.

Vnguent. neruin.

(§. 445. 1116.)

Rec. Vnguent. Neruin. off. Vnc. j.
Balſam. Peruuian. Drachm. ij.
Ol. deſt. Caryophyl.

Lauen

Lauendul.
Macis ana Drachm. Sem.
M. D.

Balſ. Arcaei.

(§. 147. 387. 396. 522. 704.)

Rec. Terebinth. Venet.
G. Elemi ana Vnc. Sem.
Pingued. caſtrat. Vnc. ij.
Porcin. antiq. Vnc. j.
M. Liquefiant ad ignem F. Liniment.

XVI. Emplaſtra.

Empl. defenſ. vir. Würtzii.

(§. 76. 168. 1115. 1232.)

Rec. Cerae citrin.
Reſin. ana Vnc. viij.
Seui hircin.
Terebinth. ana Vnc. vj.
Pulu. Herb. Alchimill. Vnc. iv.
M. F. l. a. Empl.

(§. 267.)

Rec. G. Galban.
Opoponac.
Ammoniac. ana Vnc. j.
Myrrhae Vnc. Sem.

Camphorae Drachm. j.
Ol. Lilior. alb.
Axung. Anat. ana Drachm. vj.
Cerae q. ſ.
M. F. l. a. Emplaſt.

Empl. de Minio Harris.

(§. 274.)

Rec. Ol. Oliuar. Libr. j.
Chamaem. Vnc. ij.
Vngu. Popul. Vnc. vj.
poſt debitam illorum agitationem cum ſpatula ſuper ignem, adde
Minii Libr. Sem. et denique diſſolue
Cerae alb. in fruſtula confractae Vnc. iv.
Continuetur agitatio, donec reducatur in Maſſam Emplaſtri.

Emplaſt. Diaphor. Mynſ.

(§. 115. 125. 132. 136. 168. 267. 723. 724. 855. 1217.)

Rec. Cerae flau. Vnc. ix.
Colophon.
G. Bdell. ana Vnc. iv.
Ammon. cum Aceto dep. Vnc. ij.
Maſtich. el.
Olibani ana Vnc. Sem.
Sandarac. Vnc. j.
Succin. flau. Vnc. iij.
Terebinth. Venet. Vnc. ij.
Cerae cum Coloph. liquatae et ab igne ſepoſ. ac paululum refriger. Tereb. G. Ammon. colliq. et tandem reliqua pulueriſ. admiſc.

Emplaſt.

Emplaſt. Saponat. Barb.

(§. 146. 723. 855.)

Rec. Ol. Oliuar. Vnc. xx.
Sapon. Venet. Vnc. iij.
Minii.
Ceruſſ. ana Libr. Sem.
M. F. l. a. Emplaſt.

XVII. Collyria.

(§. 291.)

Rec. Aq. Foenicul.
Roſar. ſ. Sal. ana Vnc. ij.
Tutiae praepar. Scrup. j.
Vitriol. calcin gr. viij.
M.

(§. 300.)

Rec. Aq. Roſar.
Plantag. ana Vnc. ij.
Vulnerar. non ſpirituoſ. Drachm. vj.
Tutiae praepar. Scrup. Sem.
M.

(§. 300. 305. 306.)

R. Aq. Foenicul. Vnc. iv.
Lap. Diuini gr. iij.
Croci Metall. gr. v.
Sol. M.

XVIII. Lapis diuinus.

(§. 300. 305. 306. 910. 916.)

Rec. Nitri
Vitrioli
Alumin. ana Libr. Sem.
M. Fluant in Crucibulo, ſub finem adde
Camphorae Drachm. j.
Eff. ſeru. Vſ.

XIX. Liquor Belloſtii.

(§. 201. 214. 1060.)

Rec. Mercur. curr. Vnc. j.
Aq. fortis Vnc. ij.
Sol. in loco calido, deinde adde
Aq. fontan. vel diſtil. Libr. vj.
M.

XX. Aqua Phagedaenica.

(§. 274. 737. 782. 910. 913. 950.)

Rec. Calc. viuae Libr. Sem.
Aq. fontan. feruid. Menſ. ij.
M. agitat. effund. per Inclinat.
Rec. huius Aq. Calc. Libr. j.
Merc. ſublimat. Scrup. Sem. vel gr. xv.
M. l. a.

ADDEN-

ADDENDA.

Quanquam fortaſſe, quae lectoribus rerum chirurgicarum gnaris in hoc libro omiſſa eſſe videantur, tam multa ſint, vt breui ſpicilegio colligi, et paucis chartis deſcribi non prorſus poſſint, nolui tamen committere, vt ſollertia mea in iis quoque deſideraretur, quae vel cognita mihi ac perſpecta addi poterant, niſi feſtinante calamo et vrgentibus operis, ſubinde temeraſſem, vel ſero demum, attamen ſic ſatis tempeſtiue, in notitiam meam venerunt, vt abſoluto operi ſubiungi poſſent. Sunt autem fere haec pauca:

§. 607. Commendanda erat PETITI obſeruatio, qua medicos (vid. *Monum. Acad. R. Scient. Pariſ.*) docuit, infantes teneriores poſſe linguam ſuam ita replicare et quaſi vorare, vt, reſpiratione primo multum impedita, deinde prorſus cohibita, ſuffocati moriantur. Eius periculi notae ſunt, ſi, nulla alia cauſſa data, puer infans difficulter et multo cum labore ſpiritum ducit, facies eius tumet turgetque ac rubet. Cognitae cauſſae remedium in promtu eſt. Linguam ad ſuperiora et poſteriora reflexam ſi chirurgus digito in os dato ad anteriora et inferiora oris retrahit, priſtina libertas reſpirationis protinus infanti redditur.

§. 821. not. lin. 4. pro *iliis* lege *ilibus.*

§. 831. Pro *lineamque albam verſus* legendum *iliaque verſus.*

§. 872. Singularem acum triquetram deſcripſit JOHN ANDREE in *Account of an Elaſtic Trochar for Tapping the Hydrocele* etc. *London* 1781.

Ad cap. de Vlceribus §. 914. mentio facienda erat diſſertationis, quam de vtilitate caloris actualis, in per-

ſanandis vlceribus, conſpicua conſcripſit FAVRE. Legitur autem in Vol. v. *Monument. Acad. R. Chir. Pariſ.*

De commodis a ſpongia marina in vlcerum vetuſtorum curatione ſperandis ſcripſit G. I. VAN WY in *Handelingen ven het geneeskundig Genootſchap, onder* DE ZINSPRECK: *Seruandis ciuibus. Deel I.* Ex belgico ſermone in linguam Germaniae ſuperioris translata ea legas in *Auserleſenen Abhandlungen für praktiſche Aerzet Siebenden Bande.*

§. 1142. Excitandus erat CHRIST. GOTTL. LVDWIGVS, quondam noſter, qui in Volum. II. *Aduerſar. med. pract.* de cauſſis ſcolioſeos optime ſcripſit. Poſt eum CORNELIVS HENRIC. A ROY edidit *Commentationem anatomico-chirurgicam de ſcolioſi Lugd. Batau.* 1774. quam legiſſe iuuabit.

§. 1145. Obſeruationes recentiores illae, quas PERCIVAL POTT cum chirurgis communicauit, inprimis ad locum hunc pertinent. Leguntur autem in *Remarks on that Kind of Palſy of the lower Limbs, which is frequently found to accompany a curvature of the ſpine, and is ſuppoſed, to be cauſed by it* etc. London 1779. itemque in *Farther Remarks on the uſeleſs ſtate of the lower Limbs in conſequence of a curvature of the Spine, being a Supplement to a former Treatiſe on that ſubject,* by PERCIVAL POTT, London 1782. Docet autem vir peritiſſimus imbecillitatem extremitatum inferiorum illam, qua multi gibberoſorum hominum laborant, et quae in iis a paralytica affectione propior eſt, non a curuatura ſpinae, verum gibberoſitatem ſpinae et imbecillitatem crurum a cauſſa communi quadam, effici, eamque fere in aliquo vitio humorum et metaſtaſi ad vertebras et ligamenta conuerſorum cerni. Et cum ex medico docto, cui CAMERON nomen eſt, intellexiſſet, vlcere in loco curuaturae arte facto,

ꝯto, ſanatam eſſe eius generis paralyſin, idem genus curandi in non paucis gibberoſis affectione crurum paralytica laborantibus, adhibuit, et ſaltem crura confirmata, ſaepe quoque gibber ſublatum magna cum animi voluptate vidit. Seu ſetaceis ſeu fonticulis vſus fuerit, idem effectum eſt. Solet tamen fonticulos excitare, in vtroque quidem gibberis latere vnum. Haec quidem POTT. Ego vero crurum imbecillitatem in gibberoſis ſemper non tam a gibbere, quam a cauſſa quadam gibberis et affectionis illius paralyticae communi effici, vix crediderim. Quotquot enim gibbere ſpinae affecti ſunt, habent illi omnes femora et crura parum bene nutrita. Non tamen omnes gibberoſi a cauſſa interna difformitatem ſpinae ſuae contraxerunt.

§. 1175. Hoc ipſo temporis momento, quo addenda haec conſcribebam, in manus incidit nouiſſimo anno edita, ANDREAE BONN *Commentatio de Humero luxato, Lugd. Batau.* 1782. In qua humeri articulus et vicinae partes accurate deſcribuntur, Auctorum ſententiae de luxatione humeri exponuntur, obſeruationes humeri luxati anatomicae leguntur, experimenta anatomica in cadaueribus inſtituta adducuntur, denique diagnoſis, prognoſis et curatio ita proponuntur, vt nihil praeterea deſideres, ſed Auctori de diligenti tractatione ſumtae ſibi materiae gratias agas habeasque; legiſſe certe non poenitebit. Per temporis rationem mihi non licuit eſſe prolixiori.

§. 1445. ad not. † de peſſis. De his legatur quoque IOH. THEBESII *Hebammenkunſt. Liegnitz* 1759. in 8vo. Nam Tabula decima et in ea figura decima ſexta exhibet iconem faſciae eius, quam FRIEDIVS, celeberrimus quondam apud Argentoratenſes obſtetriciae artis Doctor, ad retinenda peſſaria, nemini non cognita illa, vtilem iudicauit et commendauit. Videatur

etiam *Eſſay ſur l' abus de regles generales*, qui s' oppoſent aux progrès de l' Art des accouchemens par Mr. LEVRET, à Paris 1766. pag. 164. De vſu ſpongiae marinae vulgaribus peſſis ſubſtituendae et humore adſtringente quodam imbuendae, praeter volumen XIX Societatis Harlemenſis in nota §. 1445 adductum, videas, ſi lubet IOH. LEACKE anglice ſcriptum librum de curatione morborum diuturnorum ſexus ſequioris, quem in vernaculam ſuam verſum legere Germani poſſunt. Inſcriptus eſt: JOHN LEACE *Anleitung zur Heilung der Krankheiten des weiblichen Geſchlechts. Leipzig* 1779. *pag.* 95.

FIGVRA-

FIGVRARVM
EXPLICATIO

Tab. I.

Fig. I. Turundarum genus, quod Galli *les Meches* appellant, et quo in curationibus fiſtularum, quae ad anum ſunt, potiſſimum vtuntur. §. 20. 1009.

Fig. II. Pilae, ſeu glomi minores, Gallis *Pelottes*. In herniarum curationibus imponuntur vulneri. §. 21. 839.

Fig. III. Glomus maior, Gallis le *Gateau*, imponitur, poſtquam membrum praeciſum fuit. §. 21. 239.

Fig. IV. Minores glomi, quibus, ſi caluaria modiolo exciſa fuit, foramina implentur. §. 21. 563. 2. 571.

Fig. V. Linteolum caeſitium, cuius ora in fila reſoluta eſt, quod, loco turundae, in pectoris vulnera demittitur. §. 22. 639.

Fig. IX. Minora inſtrumenta, ex argento, quae cuſpides acutas ex chalybe habent. Ea WOOLHOVSIVS ſcarificatoria vocabat, quae extenuandis leucomatis, aliiſque cicatricibus corneae, adhiberi poſſunt. §. 319. 320.

Tab. II.

Fig. X. Machina SENFFII pro comprimendo Aneuryſmate. §. 432.

a) Cochlea, qua mediante pila

b) apprimitur tumori.

cc) ferrei vnci, quibus lora,

dd) quae brachium comprehendunt, innectuntur.

Tab. III.

Fig. VI. N. 1. et 2. Lanceola, cuius cuſpis incurua eſt. Apta eſt aperiendis in oculo puſtulis ardentibus; §. 228. et 310.

Fig.

Fig. VII. Torcular, quod apud nos B. HAGEMEYERVS conſtruxit. §. 237*.

Fig. XI. Acus maior ampliorque ex argento, arteriae in Aneuryſmatis curatione vinciendae idonea, a PETITO inuenta. §. 438.

Tab. IV.

Fig. XII. Forceps, qua oſſiculum eiicitur, ſi caluaria modiolo exciſa fuit, a SHABPIO delineata. §. 562*.

Fig. VIII. Ferramentum, quo nonnulli vtuntur ad oras foraminis modiolo facti circumradendas, loco ſcalpelli exciſorii, qui retuſus lenticulam habet. §. 562.

Fig. XVII. Syringotomus SENFFII. §. 954.

Tab. V.

Fig. XIV. Ferramentum extrema ſua parte inciſum, quo linguae frenulum excipitur, vt tuto poſſit incidi §. 607.

Fig. XV. Aliud Inſtrumentum, eidem chirurgiae aptatum, cui ſcalpellus minor, elatere mouendus, affixus eſt. v. c. l. §. 607.

Fig. XVI. Scalpellus anceps, in cuſpide glebulam habens, ampliandis pectoris vulneribus idoneus. §. 637.

Tab. VI.

Fig. XIII. Inſtrumentum, quo vterque oculus comprimitur. §. 589. 754.

Fig. XVIII. Machina reponendo humero accommodata §. 1175.

INDEX.

INDEX

Numerus §. indicat, * vero notas.

Abdominis vulnera caute exploranda 660. ſeq. quae intus penetrant 671. quibus internae partes laeſae ſunt 655. ſeq. et 661. eorum curatio varia 680 ſeq. et 700. ſeq. noua ſectione quomodo amplianda 689. eorum ſutura vel γαςροραφία 659. 702. eorum poſt hanc curatio 705. ex iis ſaepe hernia ventris relinquitur 659. 790. 821. linea alba laeſa, quae inde oriantur pericula 657. ſeq.

Abſceſſus differt a phlegmone 73. non facile 96. interdum tamen crudus incidendus 96. 993. aperitur adurentibus 97. Scalpello 98. Abſceſſus aperti curatio 99. ſeq. raro ſoluitur per vrinam 88. vid. *Pus et Suppuratio.*

Achlys 311 *

Adüſta, eorum diuerſitas ratione cauſarum et ſedis 215. ſeq. curatio varia 222. ſeq.

Aegilops, nominis etymon 313 *. vid. *Fiſtula lachrymalis.*

Amauroſis 1309. 1322. ſeq.

Amputatio quando inſtituenda 229. ſeq. veterum methodus 231. eius apparatus 237. ſeq. digitorum 232. ſeq. manus 236. brachii 240. ſeq. membrorum truncatorum curatio 246. ſeq. amputatio humeri 249. humeri ex articulo 251. cruris 248. Verduini et Sabourini methodus 252. femoris 250

Anaſarca 733. eius curatio 737

Anchilops 969

Ancyloblepharum 331. ſeq.

Ancyloſis 1214. ſeq.

Aneuryſma, eius differentia 419. veri deſcriptio ibid. notae 421. ſeq. cauſae 424. ſeq. exitus 429. curatio varia 431. ſeq. et 443. ſpurii deſcriptio 420. notae 423. cauſae 428. exitus 430. curatio 436. ſeq. cur gleba ex vitriolo vulneratae arteriae non obiicienda? 444. poſt aneuryſmatis curationem relicta membri debilitas qua ratione tollenda? 445

Angina 138

Ani muſculi et vaſa 989. circa illum abſceſſus, vlcera, fiſtulae; harum noxarum cauſae 990. ſeq. futuri abſceſſus ſigna 992. eius curatio 993. ſeq. fiſtularum tria genera 997. ſeq. illae quomodo explorandae 1001. illarum prognoſis 1002. curatio 1103. Ani procidentia 1022. ſeq. Anus praecluſus 1026. ſeq.

Anthrax vid. *Carbunculus.*

Aphthae 923

'Απόχημα vid. *Caluaria.*

'Αποσκεπαρνισμός vid. *Caluaria.*

Argemon 311

Arteria, eius vulneratae maioris pericula 353. ſigna et curatio 446. inciſae aliqua parte quae ſuperueniunt 354. quomodo vincien-

vincienda 242. ſeq. ad cruralem arteriam comprimendam machina 244*. arteriae intercoſtalis praeciſae ſigna 628. curatio 643. quomodo haec comprimenda 1263
Arteriotome 1294. ſeqq.
Articulorum varia genera 1094. axungia 1099. ſeq. eorum vulneribus, quae accidant? 357. 485. ſeq.
Aſa foetida ad cariem oſſium prodeſt 1053
Aſcites 733. eius cauſae et curatio 755. ſeqq.
Atheroma 759
Atretae 1442
Aurium vulnera 596

B.

Bacilla vid. *Cerei.*
Belladonna dicta vtilis ad cancrum 267
Brachii amputatio vid. *Amputatio.* fractura 1268. ſeq.
Bronchotomia 614. ſeq. aquis ſubmerſis et praefocatis an adhibenda? 618
Bubo, eius et bubonoceles ſigna 123. venereus 124. ſeq. peſtilens 127. ex lymphae redundantia vulgo *Wachsbeulen* 128
Bubonocele vid. *Hernia.*

C.

Caecitas ex vulneribus ſuperciliorum 1327
Calculi ſub lingua 608. renum an educi poſſint 1356. Nephrotomiae hiſtoria 1356**. calculorum veſicae cauſae 1358. notae 1359. illi ſectione eximendi 1356. Lithotomiae hiſtoria 1356*. ea eſt periculoſa 1357. 1360. ad eam aeger quomodo praeparandus 1361. diuerſa ratione debet fieri in variis aegris 1362. et 1397. eius quae magno apparatu fit methodus 1363. ſeq. ſectio lateralis ſecundum Rauium 1375. ſeq. Cheſeldenum 1377. ſeqq. Fulbertum 1380 ſeq. le Dran 1385. Sectio Celſica, vel cum paruo apparatu 1387. ſeq. Sectio quae fit alto apparatu, vel hypogaſtrica 1390. ſeq. Calculorum in vrinae itinere inhaereſcentium curatio 1398. ſeqq. Calculo feminae rarius laborant 1405. in his extrahitur ſaepe ſine ſectione 1406. is quomodo ſectione tollendus 1408. ſeq.
Callus in fiſtula quid ſit, et quomodo tolli poſſit 943. 949. ſeq. 955
Caluariae perioſtio ſuo nudatae quae applicanda auxilia? 524. ſeq. ea percuſſa tribus modis violatur 527. huius laeſionis varia genera: ἕδρα, ἐκκοπὴ, διακοπὴ, ἀποσκεπαρνισμὸς 528. Caluariae depreſſio, θλάσις 529. eius curatio 556. ἔσφλασις vel ἔνθλασις 529. 557. ſeq. ἐκπίεσμα 529. ἐγγίσωμα et καμάρωσις 539. Caluariae fiſſurae ſeu ῥῆγμα 530. ῥωγμὴ ibid. τριχισμὸς 530. 548. ἀπόχημα, contrafiſſura vel reſonitus 530***. huius varii modi 531. non facile curatur 548. ſub caluaria humor extra vaſa miſſus, quae habeat pericula 535. hic quomodo educendus 561. ſeq. Caluariae modiolo exciſae curatio 573. eius ſuturae percuſſae periculum adferunt 545. fracta vel fiſſa caluaria non ſemper modiolum requirit 552. Caluaria extrinſecus, et ad diploen, percuſſa modiolo excidenda 553

Camaroſis vid. *Caluaria*.
Cancer, eius hiſtoria 265. cancer mammarum et eius curatio 270. labrorum 271. cancri curatio palliatiua 272. ſeq.
Candelae vid. *Cerei*.
Canis rabidi morſus vid. *Hydrophobia*.
Caput obſtipum 1124. capitis contuſio ſine vulnere 521. ſeq. ad capitis vulnera quae referantur? 509. ſeq. quae periculoſa? 541. ſeq. ab initio leuiora aliquando mortifera fiunt 512. eorum prognoſis incerta 513. capitis externae partes ſaepe non ſine periculo laeduntur 514. vulneris ſimplicis in capite curatio 515. ſeq. vulneris colliſi curatio 518. illi ſaepe ſuperuenit Emphyſema 519. et inflammatio et eryſipelas 520. capitis cum ceruice articulus 1120. ſi hic excidit quae ſequantur? 1123
Carbunculus 107. ſeq.
Caries oſſium 1032. eius ſigna 1040. et 1046. ſeq. cauſae 523. et 1040 et 1049. prognoſis 1050. ſeq. curatio 1052. ſeq.
Caruncula in vrethra 1335
Cataracta vid. *Suffuſio*.
Catheteres, eorum varia genera 1338. ſeq. eos demittendi in veſicam ratio 1341. ſeq.
Cauteria 926. eorum vſus 935
Cerebri commotio 511*. fungus 571. ſeq. vlcus 570
Cerei eorumque vſus 1336
Ceruicis vulnera 609
Chalazion 770
Chemoſis 276
Chirurgia 1. eius vſus 2. diuiſio in medicam et manualem 3. ſeq. eius cum medicina nexus 6. quomodo diſcenda 8. eius ſcriptores optimi 27
Chirurgus qualis eſſe debeat 11. eius ſuppellex 12. ſeq.
Cicatrix 352. quomodo inducenda 396. eam deformem quae faciunt 397. quomodo haec poſſit auerti 398
Cicuta vtilis ad cancrum 267
Cirſocele vid. *Hernia*.
Clauus 890. ſeq.
Coccyx, eius cum oſſe ſacro commiſſura et huius emotio 1151. ſeq.
Collum, eius vulnera 610. ſeq.
Collyria aquoſa, ſaepe nocent 313*
Condylomata in inteſtino recto 1019. ſeq.
Contrafiſſura vid. *Caluaria*.
Cornea humore turgida et opaca 316. eius cicatrices 317. harum recentium curatio 318. craſſae et ſplendentes num tolli queant 319. Vlcera vid. *Vlcus*.
Cortex Peruuianus laudatur ad gangraenam ex imbecillitate ortam 205
Coſtae, harum cum vertebris articuli 1153. ſeq. luxantur 1149. earum repoſitio 1150. fractura 626. et 1260. ſeq.
Crotaphites muſculus, eius laeſio 544

Cruſ

Crus eius amputatio vid. *Amputatio*, eius fractura 1275. crurum vlcera 912
Cubitus, eius articulus cum humero et radio 1177. ſeq luxatur 1179. reponitur 1180. et 1182. faſcia huic articulo luxato idonea 1183. cubiti fractura 1269
Cyſtocele vid. *Hernia.*

D.

Dentes, eorum hiſtoria 1074. ſeq. . Dentitionis dolores quomodo mitigandi 1077. ſeq. Dentes quae laedunt 1079. ſeq. quae eos tuentur 1081. dentium dolor 1082. caries 1083. euulſio 1084 ſeq.
Diacope vid. *Caluaria.*
Diaphragmatis vulnerati ſymptomata 662. pericula 672
Dolor 48. acutus a laeſo neruo 448 ſeq. Dentium vid. *Dentes*; grauis in vulneribus periculum ſignificat 450. eius cauſae 447. aduerſus eum auxilia 451. ſeq.
Ductus ſaliualis Stenonis vulneratus et eius curatio 594. ſeq.
Dura mater quando incidenda? 567. ſeq. patefactae alienataeque curatio 569

E.

Ecchymoſis 712. eius curatio 723. ſeq.
Eccope vid. *Caluaria.*
Ecpieſma vid. *Caluaria.*
Ectropium 582. ſeq.
Emollientia ſunt duplicis generis 91
Emphyſema capitis vulneri 519. pectoris vulneri ſuperueniens 621 ***. eius curatio 644
Emplaſtra 23
Empyema 647. ſeq. ſoluitur quandoque alui et vrinae purulento profluuio 653. eius chirurgia 646 ſeq.
Encauma 311 *
Engiſoma vid. *Caluaria.*
Enterocele vid. *Hernia.*
Enteroraphe 693. ſeq.
Enthlaſis vid. *Caluaria.*
Epicauma 311 *
Epiplocele vid. *Hernia.*
Epulis 1089
Eryſipelas 156. eius notae 157. differt a phlegmone 73. et ab herpete 919. illius cauſae 157. et 159. ſeq. tria genera 158. ſedes 157. et 160. prognoſis et curatio per remedia interna 162. et externa 163. ſeq. et quae fugienda 167. poſt illud remanens tumor durus atque vlcus quomodo tractandum 168. illud aliquando capitis vulneri ſuperuenit 520
Eſphlaſis vid. *Caluaria.*
Exfoliatio 1035
Exomphalos vid. *Hernia.*
Exoſtoſis 1032. benignae cauſae 1041. ſeq. malignae cauſae, indicia et curatio 1043. ſeq.

F.

Faciei vulnera 576
Faſciae 14. ſeq.
Faucium ardor, eius curatio 137. inflammatio, eius curatio 138
Febris vulneraria vel ſymptomatica 49. ſeq.
Femur, eius cum coxa articulus 1191. cum crure et patella 1202. ſeq. eius fractura 1271. raro luxatur ſaepius frangitur 1192. qua occaſione illud luxetur? 1193. ſeq. ſigna, illud luxatum eſſe vel fractum 1195. ſeq. quibus modis illud laxari poſſit 1197. ſeq. luxati femoris ſymptomata 1199. vt ne articulo excidat interdum poteſt auerti 1201. reponitur 1200. femoris amputatio vid. *Amputatio.*
Fibulae cum tibia et talo commiſſura 1206. illa luxatur 1207. frangitur 1275
Fiſtula 942. fiſtularum ſedes et varia genera 944. eas explorandi ratio et illarum ſigna 945 ſeq. cauſae, prognoſis, curatio 947. ſeq. Ani fiſtula vid. *Anus.* Lacrymalis fiſtula, vid. *Lacrymae.*
Fonticulus 926. varii eum excitandi modi 928. ſeq. quaenam ſedes fonticulo oportunae ſint 927. in ſummo capite 930. in nucha 931. in brachio, femore, crure 932. eum conſeruandi ratio 933. eius vſus 934
Fracta, eorum cauſae 1219. ſeq. ſigna 1122. ſeq. prognoſis 1225. ſeq. ad horum curationem quarum rerum cognitio neceſſaria 1221. ipſa curatio 1227. ſeq. aliquando luxatum os etiam fractum eſt 1119. ſingulornm oſſium fracturas vide ſuo loco.
Frigus, eius affectus in corpus 207. eo rigentium membrorum curatio 208 ſeq.
Fungus cerebri vid. *Cerebrum.*
Furunculus 102. ſeq.

G.

Ganglion 772. ſeq.
Gangraena 169. eius ſedes frequentiſſima 56. et 170. cauſae 55. varia diſcrimina ratione cauſarum, quae etiam variae ſunt 178. ſeq. ſigna 171. ſeq. prognoſis 189. curatio varia et cautelae in ea obſeruandae 191. ſeq.
Gaſtroraphia vid. *Abdominis vulnera.*
Gemellorum partus 1423
Genitalium vlcera venerea 917. ſeq.
Gibber, eius varia genera 1143. cauſae 1143. curatio 1146
Glandulae, earum tumoribus non ſunt imponenda reprimentia, ſed emollientia 113. Vulneribus quae ſuperueniant? 356. glandulae lacrymalis induratae curatio 303. glandularum Meibomii exulceratarum cura 307
Glaucoma 1309. ſeq.
Gonorrhoea ſuppreſſa interdum reuocanda 124. ex ea repente cohibita ophthalmia venerea 283*
Grauidarum regimen 1415
Grauiditatis notae 1413. ſeq.

H.

Haematocele vid. *Hernia.*
Haemorhagia vid. *Sanguinis profuſio.*
Haemorrhoides caecae earumque cauſae et curatio 1015. earum fluxus nimius 1014
Hedra vid. *Caluaria.*
Hepatis vulnerati ſymptomata 655. prognoſis 675
Hernia vera, eius deſcriptio 795. 788. a bubone differt 123. eius varia genera 789. ſeq. in ea peritonaeum raro rumpitur, ſed tantum diducitur 794. ἔξομφαλος vel ὀμφαλοκήλη 789. 801. ſeq. Hernia ventralis 790. 821. ſeq. βυβωνοκήλη 791. 824. ſeq. ὀσχεοκήλη hernia ſcrotalis 791. 842. ſeq. ἐντεροκήλη, ἐπιπλοκήλη 791. μηροκήλη hernia femoralis vel cruralis 792. 848. ſeq. κυστοκήλη hernia veſicae 793. 850. Herniae ſpuriae 852. ὕδρομφαλος 796. 852. σαρκόμφαλος 796. 853. πνευματόμφαλος 796. ὑδροκήλη 797. 861. ſeq. σαρκοκήλη 798. 834. ſeq. κιρσοκήλη 799. 875. ſeq.
Herpes 166. eius varia genera et ab eryſipelate differentia 919. curario 920. ſeq.
Hirudines 1017
Humerus, eius amputatio vid. *Amputatio*; eius articulus cum ſcapula 1162. cum radio et cubito 1177. ſeq. luxatur 1163. ſeq. reponitur varia ratione 1165. ſeq. fractura 1267
Hydrocele vid. *Hernia.*
Hydrocephalum 733. eius duo genera 744. ſigna 745. ſeq. cauſae 748. curatio 749. ſeq.
Hydromphalos vid. *Hernia.*
Hydrophobia 500. ſeq.
Hydrophthalmia 733. eius cauſa et curatio 754
Hyprops ſcroti, eius differentia ab hydrocele 863. et 733. curatio 873. ſeq.
Hyperoſtoſis 1032
Hypopyon 320 * eius ſigna, cauſae et curatio 321. ſeq.

I

Ichor 906
Inflammatio 29. ſeq. eius notitia neceſſaria 28. vera et ſpuria 33. ſedes 34. ſeq. cauſae 35. 37. ſeq. notae 48. prognoſis 60. exitus varius 52. curatio 53. 61. ſeq. illius diligentior obſeruatio in vulneribus neceſſaria 390
Inſtrumentorum chirurgicorum apparatus neceſſarius 12 ſeq.
Inteſtina, horum vulnera 664. periculoſa 674. ſuuntur 693. ſeq. eorum vulneratorum curatio 698. per abdominis vulnus prolapſa reponenda ſunt 686. ſeq. inteſtini recti vaſa et muſculi 989
Iugulum, eius cum ſcapula et ſterno articulus 1154. excidit 1155. ſeq. reponitur 1157. ſeq. fractura 1255. ſeq. fractura 1255. fractura commode in ſitu retinetur faſciae genere nouo 1256

L.

L.

Labrorum vulnera 597. labrum leporinum 598. ſeq.
Lac reprimentia 115
Lacrymalis glandulae induratae curatio 303. lacrymarum viae ex oculo ad nares 958. ſaepius anguſtantur occluduntur 959. et inflammatione intumeſcunt 960. idque a variis cauſis accidit 961. eius rei notae 962. ſeq. recentis et ſimplicis obſtructionis curatio 964. ſeq. lacrymalis ſacci tumor, hernia, hydrops 969. ſeq. caruncula repleti curatio 972. fiſtulae verae lacrymalis curatio 974. ſeq. lacrymalia puncta praecluſa 987
Lagophthalmus 580. ſeq.
Leucoma 319
Leucophlegmatia 733
Linamenta carpta 19
Lingua, eius calculi 608. reſolutio 607. vlcera 915. vulnera 606
Linteola varie figurata 22
Lippitudo 275. vid. *Ophthalmia.*
Lithotomia vid. *Calculus.*
Luxata et quae ad eorum cognitionem neceſſaria 1090. ſeq. et 1101. in pueris rariora 1101. luxatorum diſcrimina varia 1105. cauſae 1104. ſigna 1105. ſeq. quae ex iis oriuntur pericula 1109. eorum repoſitio 1110. ſeq. reliqua curatio 1114. ſeq. ſingulos articulos luxatos vid. ſuis locis.

M.

Malarum vulnera 594
Mamma, eius extirpatio 270. inflammatio 114. et 117. quomodo haec auertenda 115. quae in ea fugienda 116. curatio 117. ſeq.
Manus luxatur 1186. ſeq.
Maxilla inferior, eius articulus 1125. excidit 1126. ſeq. *Maxillae* fractura 1251. ſeq.
Medici in caſibus chirurgicis officium 7
Medulla oſſium varia 1031
Melicera Celſi 357. et 486
Meliceris tumor 759. ſeq.
Meſenterii vulnus 667. et 676
Mirocele vid. *Hernia*
Moxa 936
Mydriaſis 1309. et 1322

N.

Nares, earum polypus, vid. *Polypus*, ſcarifatio 1299. vulnera 592. curtarum narium curatio 593. oſſium naſi fractura 1247. ſeq.
Natura, quid per eam intelligat autor 32 *
Nephelion 311 *

Nephrotomia vid. *Calculus.*
Neruorum diſtentio vulneribus ſuperuenienſ 355. et 455

O.

Obſtructio, eius cauſae 37. ſeq. cur eà data augeantur motus vitales, et excitetur febris? 32. eſt inflammationis cauſa 35
Occipitis vulnera periculoſa 547
Oculi variis humidis lubricantur 957. igne laeſi quomodo curandi? 228. tunicae externae 275 *. cuſtodiuntur in variolis ſi palpebrae inter ſe glutinatae ſunt 285 *. oculorum vulnera 586. phlebotomia 299. in illos quomodo vnguenta coniicienda 313 *
Oedema 727. ſeq. praeputii 881
Omentum, illud vinciendi ratio 684. ex vulnere prolapſi corruptique curatio 683. ſeq.
Omphalocele vid. Hernia.
Onyx 320
Ophthalmia 275. ſeq. eius cauſae 284. ſeq. in ea nocent quae refrigerant, reprimunt, et ſpirituoſa 286. eius prognoſis 287. ſeq. in illa quae obſeruanda 290. ſingulorum eius generum curatio 291. ſeq. acutae et longae diſcrimen 282. arida vid. *Xyrophthalmia*, epidemica 283. humida 277. huius curatio 295. ſeq. periodica et ſcorbutica 283. venerea ibid. eius curatio. 308
Oſcheocele vid. *Hernia.*
Oſſa, eorum articuli et commiſſurae 1092. ſeq. cartilagines 1098. ligamenta 1096. ſeq. medulla 1031. membrana ſeu perioſtium externum 1029. internum 1030. eorum ſtructura 1028. morbi 1032 ſeq. morborum horum comparatio cum quibuſdam morbis molliorum partium 1034. ſeq. ſuper illis naſcuntur ſaepe varia tumorum genera 1036. horum curatio 1037. ſeq. Fracturae vid. *Fracta*, Luxata, vid. *Luxata.*
Os hyoideum, ſubluxatum 1130 *

P.

Paedarthrocace 1032. eius cauſa 1065. 1071. eius hiſtoria 1066. curatio 1073
Palati vlcera 916
Palpebrae ſuperioris caſus 577. ſeq. ſutura 585. ſcarifatio vid. *Scarifatio.*
Panaritium vid. *Paronychia.*
Panni ex linteo. 24
Panniculus in oculo 325. ſeq.
Paracenteſis abdominis 755. ſeq. veſicae vid. *Veſica.*
Paraphimoſis 882. ſeq.
Paralampſis 319
Paronychia vel *Panaritium* 140. ſeq. quatuor eius genera et horum curatio 144 ſeq.
Parotidum tumor et inflammatio 119. ſeq.
Par-

Parturientium ſitus 1417
Partus, eius, ſi inſtat, indicia 1416. eius hiſtoria 1417. ſeq. poſt eum feminae venter faſcia vinciendus 1422. difficilis ſi ab obliquo vteri ſitu 1435. ſeq. gemellorum 1423. qui obverſis clunibus vtero emergit 1433. tranſuerſus viuus quomodo extrahendus 1432. cur per naturales vias aliquando excludi nequeat 1439. mortui indicia 1425. hic quomodo extrahendus 1426. ſeq. poſt partum pudendis vexatis et perinaeo rupto quomodo ſuccurrendum. 1441
Parulis 1087. ſeq.
Patella, eius cum femore et tibia nexus 1203. luxatus 1204. ſeq. ſaepius frangitur 1272
Pectoris vulnera, eorum exploratio 620. ſeq. externorum curatio 622. ſeq. his inhaerens plumbea glans quomodo extrahenda 645. eorum quae in cauum penetrant indicia 627. ſeq. prognoſis 634. curatio 635. ſeq.
Penicilli 21
Perinaei abſceſſus 1349. ſectio 1350. ſeq. vlcera 1352. fiſtula 1355. ruptura in partu difficili 1441
Perioſtium externum 1029. internum 1030. quibus efficitur vt illud renaſcatur 524. ſeq.
Perizomata 807. 833
Perniones 209. ſeq.
Pes inferior, eius articulus cum talo 1208. luxatur 1210. ſeq.
Phimoſis 877. ſeq.
Phlaſis vid. *Caluaria*.
Phlegmone 72. differt ab eryſipelate et abſceſſu 73. eius cauſae 74. pericula 75. curatio 76. ſeq. phlegmone oculi 281. huius curatio 305.
Phlyctenae 310
Pilae ſeu *glomi* 21
Pladarotis 771.
Pneumatomphalos vid. Hernia.
Pollex, eius articulus cum oſſe trapezio luxatur 1190
Polypus narium 776. ſeq.
Proptoſis 281.
Pſorophthalmia 280. eius curatio 304
Pterygium 320 *. et 324. ſeq.
Pulmonis vulnerati ſigna 627. ſeq. 631. 633. curatio 641. ſeq.
Puluillorum varia genera 19. ſeq.
Pus 54. quae mouent medicamenta 384. ſeq. eius in vulnere differentia 348. 351. mutatur ab aſſumtis 100 *. vid. *Abſceſſus*, *Suppuratio*.
Putredinis ratio, et quae eam in noſtro corpore faciunt 169 **.

R.

Rabiei animantium cauſae 501
Radii articulus cum humero 1177. cum cubito 1178. cum carpo 1185. fractura 1269

Renum calculus vid. *Calculus*, vulnera 666. 678
Reprimentium noxa 77. inprimis in glandularum inflammatione 113
Reſolutio inflammationis 53
Reſonitus vid. *Caluaria.*
Rhachitis 1067. ſeq.
Rima vid. *Caluaria.*
Rhyas 329

S.

Sanies quae dicatur 906
Sanguis; cauſae quibus is per vaſa propellitur 31. eius profuſio vbi toleranda, ſupprimenda? 403. ſiſtitur variis modis 238 ****. 242. ſeq. 404. ſeq. vbi timetur, quale regimen ſeruandum, et quae remedia adhibenda? 417. poſt eam quomodo vires reficiendae? 418. ex vtero ante partum 1438. ſanguinis extra vaſa miſſi et in pectore haerentis concretique ſigna 630. quando ac quomodo hic euocari queat. 635. ſeq.
Sarcocele vid. *Hernia.*
Sarcomphalos vid. *Hernia.*
Scapula, eius articulus cum humero 1162. et iugulo 1154. eius fractura 1257. ſeq.
Scarifatio cutis 1297. ſeq. malleolorum 1300. narium 1299. palpebrarum 298
Scirrhus 58. 254. eius ſedes 254. cauſae 59. 255. ſeq. prognoſis 259. ſeq. ſcirrhi duo genera 262. benigni curatio 267. ſeq. malignus oritur ſaepe ex benigno 263. maligni notae 264. exſtirpatio 269
Sclerophthalmia 279. eius curatio 302
Scorpionis virus 490
Scroti hernia vid. *Hernia*, hydrops vid. *Hydrops*. eius inflammatio 134
Sectio Caeſarea 1539. ſeq.
Secundarum extractio 1419. de ea controuerſia. 1420. ſeq.
Sedes vid. *Caluaria.*
Setaceum 939. ſeq. laudatur ad ophthalmiam chronicam 306
Siphones 25
Sphacelus 57. 169. eius ſigna 175. ſeq. pericula 190. curatio 214. conf. *Gangraena.*
Spina bifida 747. ventoſa. vid. *Paedarthrocace.*
Staphyloma 587. ſeq.
Steatoma 759. ſeq.
Sterni fractura 1266. trepanatio 654
Stomachi vulnera 619
Strabiſmus 1328
Suffuſio 1301. huius hiſtoria et de vera eius ſede controuerſia ibid *. eius indicia 1302. varia genera 1304. ſeq. 1308. 1321. cauſae 1306. ſeq. prognoſis 1310. curatio per victum et medicamenta 1311. chirurgia 1312. ſeq. Corneae inciſio et cataractae extractio 1321.

Sup-

Suppuratio 54. eam quae iuuant et faciunt 89. ſeq. futurae notae 84. praeſentis indicia 85. ſeq. ex ea noxae 87. ſaepe cohibetur in vulnerum curatione, et vnde 591. huius rei ſigna, euentus etc. 392. ſeq.
Sura vid. *Fibula.*
Symphyſis oſſium pubis diuiſio nouiſſimis annis propoſita 1440.
Synouia vid. *Melicera.*

T.

Taraxis 276. eius curatio 291
Temporum vulnera periculoſa 543
Tendo, eius praeciſi ſutura 456. ſeq. et quae eam ſequitur reliqua curatio 459. leuiter vulnerati ſymptomata et aduerſus haec auxilia 461. Tendinis Achillis rupti, ſuti, curatique exempla 460
Teſticulorum inflammatio 129. ſeq.
Thlaſis vid. *Caluaria.*
Tibiae articulus cum femore et patella 1202. ſeq. cum fibula 1206. et talo 1208. luxatur 1204. ſeq. Tibiae fractura 1275
Tonſillae, earum inflammatio 135. ſeq. ſuppuratio 139. exulceratio 914
Torcular 237. 240
Trepanatio vbi inſtituenda 564. ad eam inſtrumentorum apparatus 562. ſeq. eam perficiendi ratio 565. ſeq. ſterni 654
Tumor cryſtallinus 881. Tumores cyſtici, qui ſua tunica includuntur 758. ſeq.
Turundae 20. nocent in pectoris vulneribus 639

V.

Vari 105. ſeq.
Venae ſectio aliquando periculum adfert 1276. inſtrumenta quibus perficitur 1277. ſeq. quomodo inſtituenda 1280. ſeq. triplicem in finem celebratur 1282. ſeq. in variis corporis ſedibus fit 1286. ſeq.
Ventriculi vulnera 663. quae periculoſa 673. eorum ſanatorum exempla 673. curandi ratio 699
Verruca 886. ſeq.
Vertebrae primae colli cum occipite articulus 1120. huius cum ſecunda vertebra commiſſura 1121. ſeq. vertebrarum omnium ceruicis, dorſi et lumborum articuli 1131. et ligamenta 1132. Vertebrae luxantur 1135. huius rei indicia 1137. Vertebras emotas reponendi modus a veteribus traditus 1138. vera curatio 1139. ligamentorum nimis diſtentorum cauſae 1140. et curatio 1141. vertebrarum fractura 1264. ſeq.
Veſica, eius calculus, vid. *Calculus*, hernia vid. *Hernia.* paracenteſis 1345. ſeq. Vulnus 669. hoc non ſemper lethale 679
Veſicatoria 937. ſeq.
Vexata 706. ſeq.
Viperae venenum 489. morſus, huius ſymptomata et curatio 492. ſeq.

Vlcus 892. differt a vulnere 336. eius ſedes 893. cauſae 894. ſeq. genera varia 896. varius ex iis effertur humor 897. notae 898. prognoſis 899. curatio varia 900. ſeq. vlcus cerebri vid. *Cerebrum*. vlcerum corneae varia genera 311. eorum cauſae 309. ſeq. et curatio 312. ſeq. Vlcerum venereorum in genitalibus curatio 917. ſeq. eorum quae arte fiunt hiſtoria 926. ſeq.
Vmbilicus in partu ligandus 1419. ſi ex vtero propendet quid faciendum 1434. Vmbilici hernia. vid. *Hernia*.
Vnguis vid. *Onyx*.
Voluulus 814
Vrinae reddendae difficultas 1329. huius curatio. 1330 ſeq.
Vterus, eius procidentia 1444. ſeq. eius vaginae procidentia 1446. ſeq. Vterus oblique ſitus partus difficilis cauſa 1435. ſeq. vteri vulnus 668. periculoſum 677. vid. *Sectio Caeſarea*.
Vuae inflammatio 135. ſeq.
Vulnus 335. differt ab vlcere 336. eius ſedes, cauſae, ſigna 337. ſeq. vulnerum varia genera 341. vulnera partium internarum ex quibus ſignis cognoſcenda 361. vulnerum lethalitas 362. ſeq. vulnera explorandi ratio 358. ſeq. adeorum curationem quae chirurgus confert 371. vulnus debet ab inhaerentibus purgari 372. et quomodo? 372. vulneris purgati ſigna 395. vulnus carnibus implendum 395. eique cicatrix inducenda 396. in omni vulnere fere neceſſaria febris et inflammatio 349. ſeq. in eius curatione victus et medicamentorum ore ſumendorum ratio 399. ſeq. etiam aëris et animi pathematum veneriſque ratio habenda 402. vulnera aliquando ſui debent 376. et quomodo 377. ſeq. contineri multum poſſunt impoſito emplaſtro glutinante 380. Vulneris ſimplicis recentis hiſtoria 346. ſeq. curatio 375. 381. 383. vulnus colliſum 709. moto pure purgandum 374. eius curatio 384. ſeq. raro, ſed aliquando hoc ſui oportet 382. Vulnera ſclopeto illata 461. ſeq. Vulnera quae virus habent periculoſa ſunt 488. quae venenatorum et rabidorum animalium morſu inferuntur aliquando ſine noxa ſunt 494. eorum prognoſis 493. curatio 495. ſeq. 505. ſeq. ſingularum partium vulnera, vid. ſuis locis.

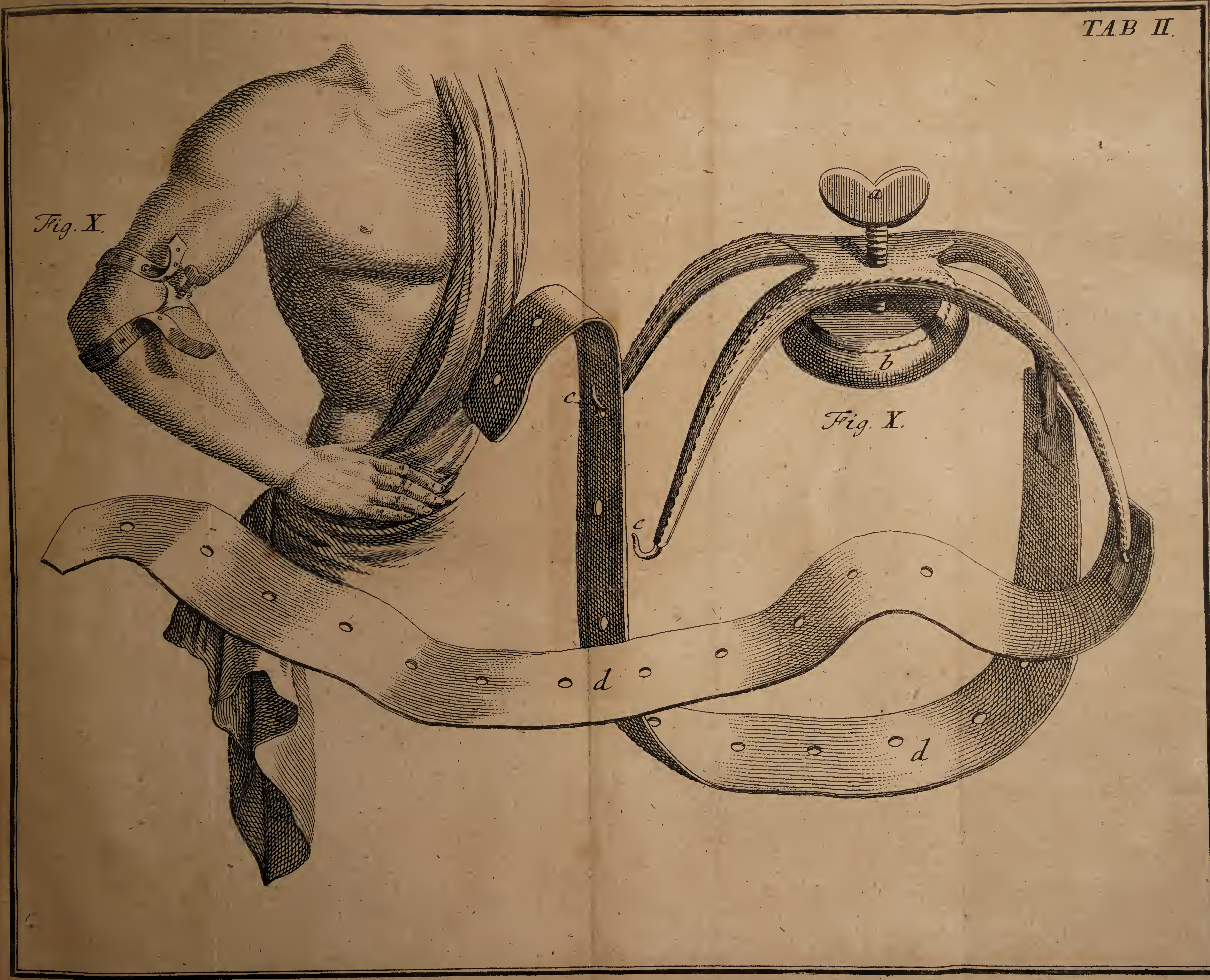
X.

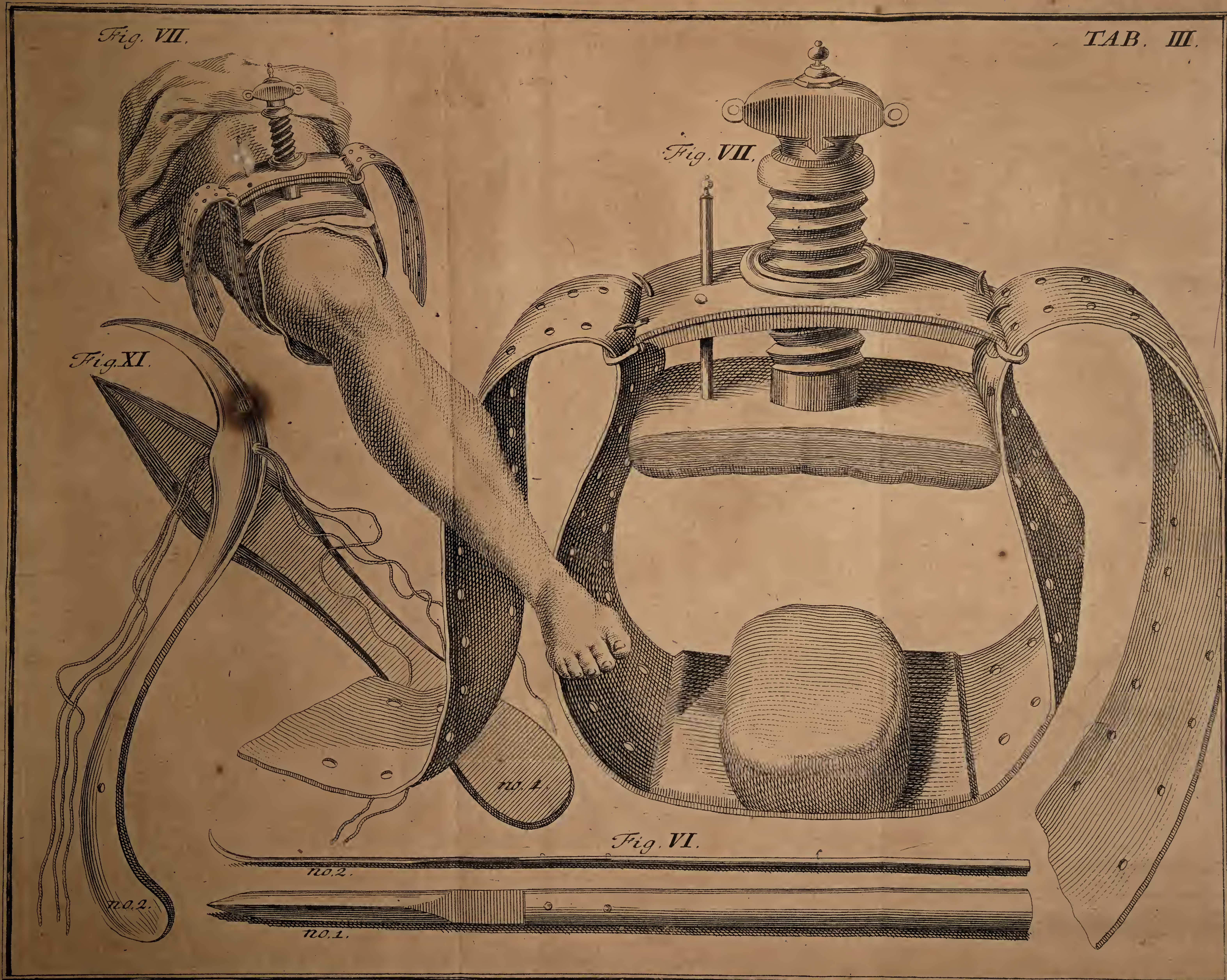
Xyrophthalmia 278. eius curatio 301

Z.

Zona vid. *Herpes*.
Zoſter vid. *Herpes*.

Fig. II.
Fig. IX.
Fig. III.
Fig. I.
b
a
Fig. IV.
c
Fig. V.

Fig. X.
a
b
c
c
Fig. X.
d
d

TAB. III.
Fig. VII.
Fig. VII.
Fig. XI.
no. 1.
no. 2.
Fig. VI.
no. 2.
no. 1.

TAB. IV.

Fig. XVII.

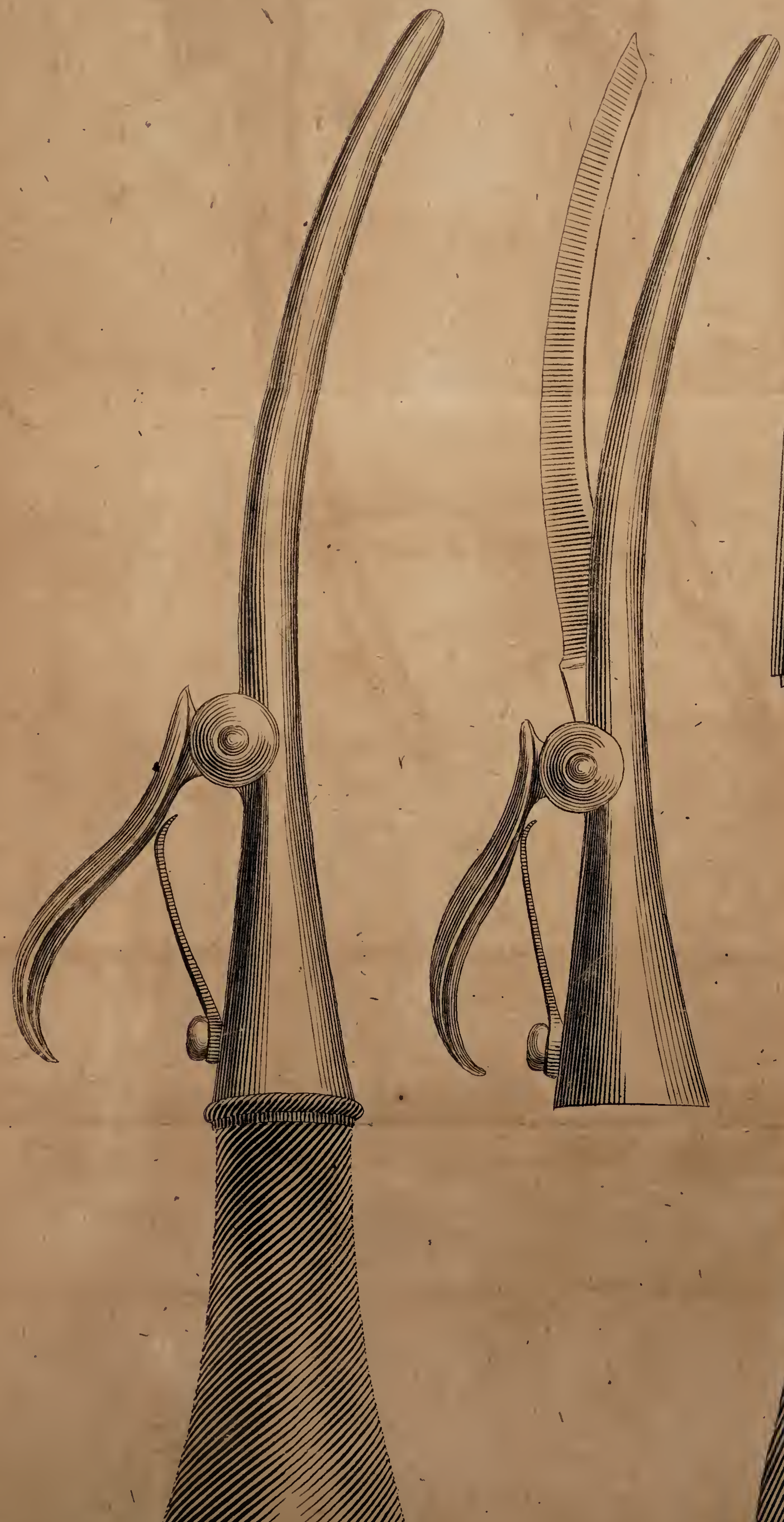

Fig. VIII.

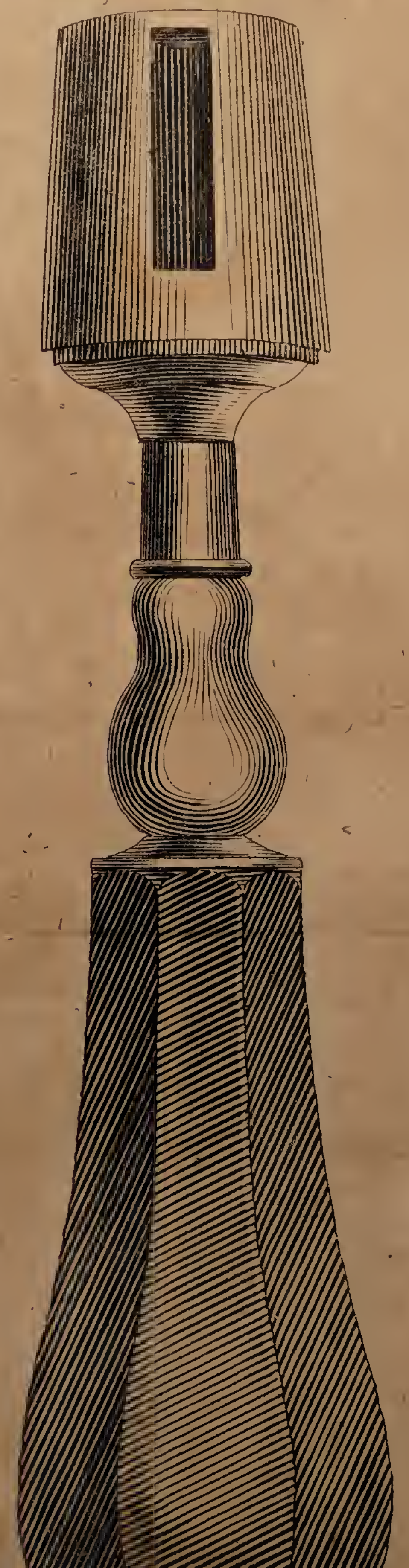
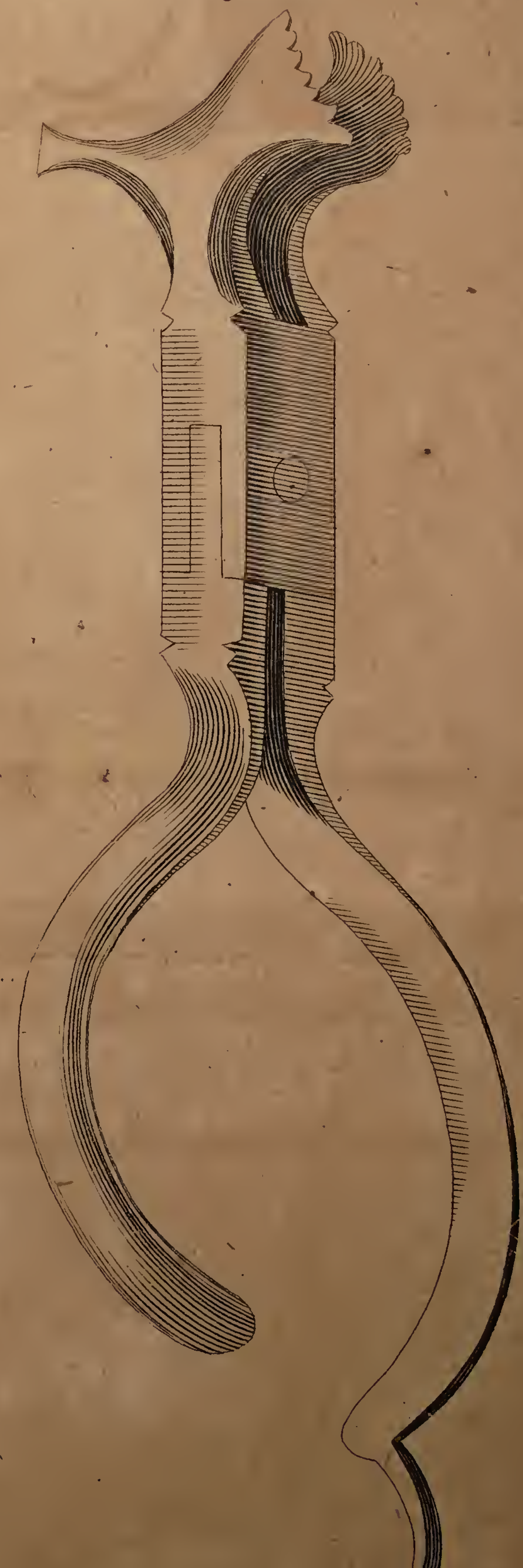

Fig. XII.

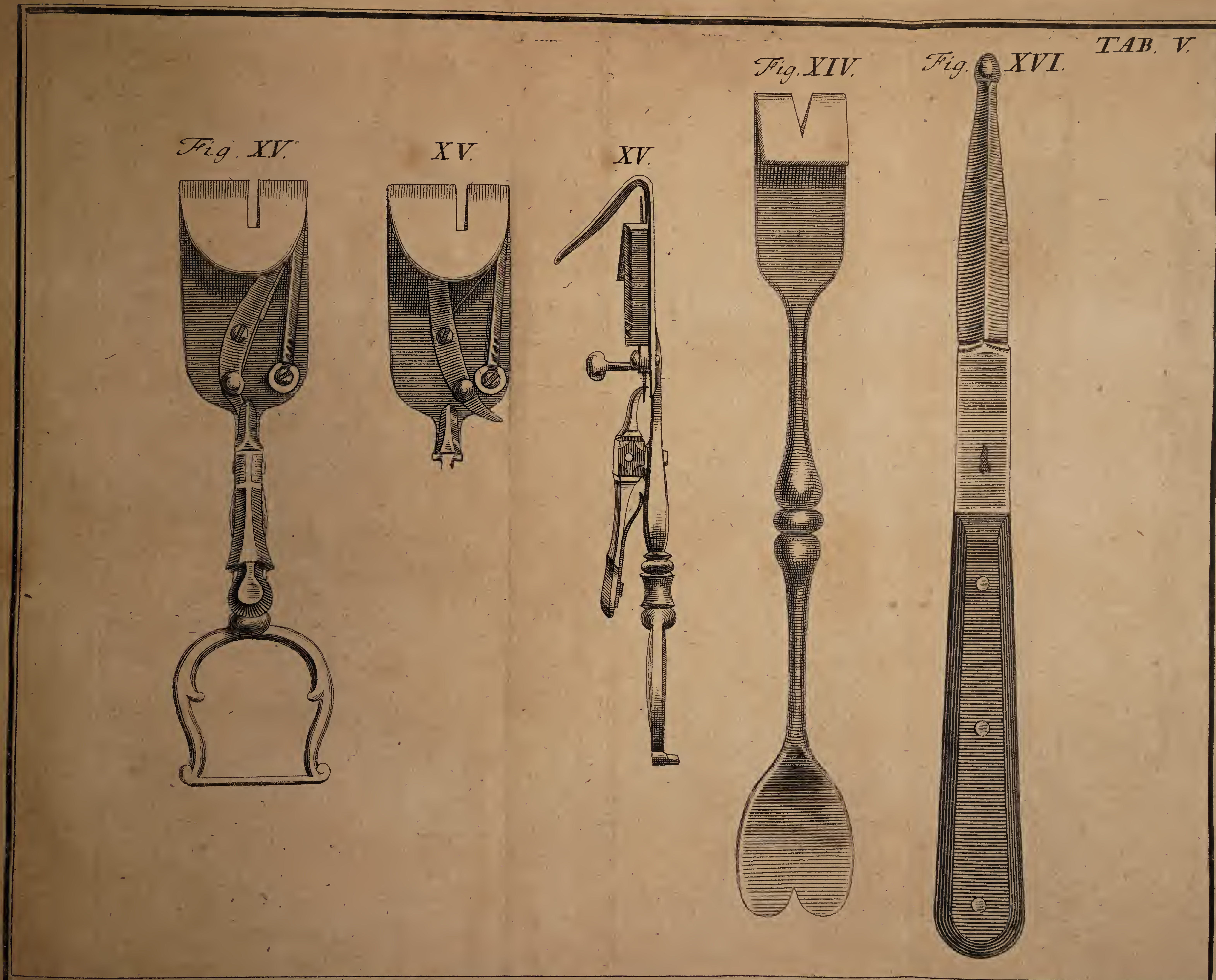

TAB. V.
Fig. XV.
XV.
XV.
Fig. XIV.
Fig. XVI.

Fig. XVIII.
Fig. XIII.